Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 8 июль, 1978 шу • № 81 (5901). • Мах 2 кеп.

ЮРТА БОАХАМ ДІАХО ДЕГІАБОАЛАБАРА ХЬАКЪЕХЬАРА

КПСС ЦК ПЛЕНУМА СОЦАМ

«СССР халкъа боахам дІахо дегІабоалабара хьакъехьарча» КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева докладага ла а диийгІа йиийца а йиийца Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Пленумо белгалдоаккх, доклада тІа массе а оагІорахьара кІоарга Іилма анализ яьй хІанзарча хан-юкъа социалистически юрта боахам дегІабоалабеча парте лелаеча политикан практически балхен, из дІахо айбара керттера наькъаши хьадда гІулакхаши белгалдаь хилар. ЦК Пленумо бІарччен биззаи къоабалбу нов. Л. И. Брежнева доклада тІа карагІдиийнача дикача гІулакхий баь махи КПСС XXV съезда юрта боахама хьакъехьара решенеш кхоачашъеш беча партийни, советски, юртбоахама оргаиий, министерствайи ведомствайи балха тІа долча кхоачамбоацараштa яь критикеи.

Ленински аграрни политика дегІайоалаяра керда хан-юкъ дІайолаяь КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленум хинначул тІехьагІа мехка юрта боахамо экономически социальнии хьакъехьа боккха гІа дІахьалха баьккхаб. Оттабаьча наькъагІа тешшаме йодаш партена мегад аграрни дукха проблемаш къоастае.

Дикка чІоагІъяьй юрта боахама материально-техническа база. Дукха хІамаш даьд юрта боахам Іалашбу промышленность дегІайоалаеш. Ма-дарра аьлча, керда вІашагІъехкай хин боахами мелиорации, хьайбай боахамаи доакъараш кийчдаран машинаш яр, юрта гІишлош яр, комбидоакъареи микробиологически промышленность санна йола специализированни йоккхий отраслаш. Тракторни юртбоахамеи машиностроенеца, минеральни удобренеш хьаярца, хІаьта ишта чакхйоахача промышленноста доакъоша цхьана царех хул юртбоахама производство цахаддаш айяр Іалашдара тІаерзаяь дегІауха индустриальни комплекс.

Дикка лакхденнад колхозаши совхозаши техникаца Іалашъяр. Боахамий машинно-тракторни парк ерригa хІана яц аьнна кердаьннай, дикагІа хиннай цун дикала состав. Юртбоахама предприятей энергетически низалаш шоззанел дукхагІа хиннай, хІаьта колхозашкеи совхозашкеи цхьан болхлочун къахьегамга кхоача энерги 2,5-зза дукхагІа хиннай. Сихха дІахо йода юрта боахама электрификаци яра процесс.

Парте дукха уйла тІаяхийтар лаьтташта химизации мелиорации яра. 1977 шера юрта слар 77 млн. тонн минеральни удобренеш. Хиш дехкеи тІоадалах докъадаьи лаьтташ шозза гаргга дукхагІа а хиннад, 27 млн. гектарага а кхаьчад.

КПСС Центральни Комитето боккха мах бир боахамашта юкъерча кооперацеи агропромышленни интеграцеи ларда тІа юртбоахама производствана специализации концентрации яра экономически социальнии лоархІама. 1976 шера мае цу деша хьакъехьа тІайийцача КПСС ЦК соцамо партийни организацей бе еллар социалистически производствои къахьегами дІахо вІашагІтохара ларда тІа юрта боахама хІама хьакхолла низаш алсамдахара хьадда йола программа. Специализации концентрации шерра яьржар. Мехка хІанз йолаш я 8 эзарнел совгІа боахамашта юкъера предприятеши объединенеши.

Партийни, советски юртбоахамеи органаша хадданза уйла тІаухийт юртбоахама производства доакъошта кадраш кийчъяран царца уж чІоагІдаран, къаьстта дика Іомабаьча механизаторашцеи специалисташцеи.

Боккха болх баьб производстванеи закупкаштеи планировани елга, ценообразоване, кредитоване, къахьегамах мах телара даькъера гІулакхаш эргадоахаш тоадеш. Из бахьан долаш тоаденнад колхозийи совхозийи экономически хьал, колхозхойи совхозий болхлойи материальни положени.

КПСС Центральни Комитето, моттигерча партийни советски органаша юртбоахама производство дегІайоалаяра декхараш вІаши тарду юрта социальни проблемаш къоастаярца. Колхозхойи совхозий болхлойи къахьегамах луш дар шозза дукхагІа хиннад. Боккха болх беш ба колхозхой пенсеца Іалашбареи социальни страховани яреи даькъе. ТІа-тІа шерагІа даржаш да юрта жилищни-бытовойи культураи гІирсаш хьалделга. 1965—1977 шш. юрт социальни дегІайоалаяра дІаяхийта капиталовложенеш 40 млрд. сомал дукхагІа я.

Юрта боахам дегІабоалабара комплексни программа вахаре чакхйоахаш, юрта къахьегараша Коммунистически парте кулгал а деш къахьегама овсарле лакхъяьй. цу ларда тІа дикка дукхагІа яьхай лаьттанцареи хьайбайи продукташ. Шера юкъера лаьрхІача тІехьарча ворхІ шера юрта боахама валовой продукци 1,4-зза дукхагІа хиннай. ЦК мартовски Пленум хилалехьарча цу хан-юкъаца нийсйича ялат 61.5 млн. тонн дукхагІа даьккхад. шекара свекла —25 млн. тонн, баьцадаараш — 6,8 млн. тонн, боамби-сырец — 3 млн. тонн, коартол — 5,5 млн. тонн, кхыча ерригача юртбоахама культурай хьувкъама валовой гулъяр а дегІаденад.

Дика процессаш хулаш я хьайбай боахам дегІабоалабеча а. Цу даькъе продукце шера юкъера объем цу шерашка 45 процент дукхагІа хиннай, дулх 9,2-негара 14 млн. тоннага кхоачаш дукхагІа даьккхад, шура — 63,9-негара 88,8 млн. тоннага кхоачаш, фуаш — 53,5 млрд. е 1,9-зза дукхагІа.

Производство айяра ларда тІа дукхагІа хул бахача нахага дІакхоача продукташ, хІаьта ишта юртбоахама бедалах хьадаь товараш, къаьстта аьлча кІадаш, зипаш, лена кІадаш.

КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленум хинначул тІехьагІа мехка юрта боахам дегІабоалабеш баьча балха боккха лоархІам белгал а беш, ЦК Пленумо цунца нхьана лерхІ, вахара боккха мах болча цу отрасла дегІаяра юкъара боарам сихха дегІадоагІача общества хьаштаца дІа ма-дехха боацилга, дІадех юрта боахама материально-технически база дІахо чІоагІъяра. производство вІаштІехьъяккхар тоадаран цун эффективность айяран низаш дукхагІа тІадохийтилга, эггара гаргагІча хана кхачан продукташцеи промышленность эшача бедалцеи кхы а йиззагІа ІалашъергІйолаш.

ЦІенхаштта кхоачамбоацараш да хІанз а ялати кхыйола юртбоахама продукташи йоахача. Ялатий хьувкъам лакхлуш бале а, тоъал лакхлац, хІаьта цхьайолча республикашка, краяшкеи областашкеи из ше болчча цхьан боарам тІа бус. ХІанз а хьувкъами валовой гулъяри лоха да шекара свеклай, генарий, баьцадаарий, коартолий. Боамби боаккхача дукхалга диллача дика хІамаш карагІдаьнна доллаше а мела лоаттабу цун дикала тІехьара къовсам. Цхьацца бахьанех, къаьстта юртбоахама продукташта гІулакх делга, чуэцилга, чакхйоахилгеи дІаоттаяь лоаттаелгеи вІаштІехьдоахача кхоачамбоацараш хиларах хьалха а санна дукха йов уж.

ТІехьарча шерашка хьайбай боахама интенсификаци еш планагІа боккха болх бу, хІаьта а из отрасль ше дегІаяра эшача боарамга кхаьчаяц. къаьстта дулх даккхара. Дулха ресурсаш тІакхетийтара кІезига йоацаш торонаш шоай йоллаше а колхозашеи совхозашеи бизза пайда эцац царех. Хьайбай дикка дакъа дулха комбинаташка кхоач чуоттадаь ца кхоабаш, дозал кІезига, гІийла долаш. Цхьайолча районашка Іаьсий доаду. ХІанз а кІезига йоах шура, доахан Іаьхара дус, ма-дарра аьлча кІезигбац дІаухийта къахьегам, доакъараш, лакхлу продукцега дІадодар. Дукхача партийни организацеша, советски, юртбоахама органаша, колхозийи совхозийи кулгалхоша мела чакхдоах хьайбай боахама интенсификаци яра, промышленни ларда тІа из баккхара гІулакхаш, цо юхатетт отрасла эффективность айелга.

Хьалха а санна цІенхаштта тІехьадус доакъараш доахилга. Из да хьайбай боахам сихха дегІа ца байтача бахьанех цаІ. Дуккхача колхозашкеи совхозашкеи доакъараш дахар тІехьайнсача методегІа леладу, мела юкъейоалаю хІанзара технологии Іилма-технически прогресса карагІдаьннараши. КІезига я доакъараштa лаьрхІа дика хранилищаш, из бахьан долаш уж дукха да а дов, дикал лох а лу. Белок ца тоъар бахьан долаш доагІачул диккa дукхагІа дуаду доакъараш. Боахамий, районий, къаьсткъаьстача областий кулгалхоша е еза йоакхо яц йол, сенаж, силос, корнеплодаш яхара, ца тоъаш дола доакъараш концентраташца меттаоттадергда, цу тІа а дукхагІча хана паччахьалкхен ресурсашкарча ялата чотагІа а оттадеш, аьнна хеташ.

Юртбоахама производство дегІаяр юхатеттача факторех цаІ да колхозаши совхозаши хІанзарча низ болча тракторашца, автомобилашца, юртбоахама машинашца, минеральни удобренешца, баьцовгІаш лораяра средствашца хІанз а тоъам боллаш Іалаш ца яр, хІаьта ишта продукци чакхйоаха промышленность тІехьаюсаш йолга.

Машиностроительни министерстваша мелеи тоъам болаш тІа ца гІорташи къестаду юрта боахама лоаттаеча машинай дикал айяра дешаш. ДІахо а арахецаш я къаеннача конструкцей, овсарлеңга, кхомбарга, тешаме хиларга диллача хІанзарча дІадехараша ма-яххара йоаца тракторашн техника кхыдола дукха тайпаши. ЦІенхаштта тІехьадусаш да тракторашка оптимальни болх байтараи производствана керда технологически процессаш юкъейоалаяйтараи хиланза яргйоаца машинаш арахецилга.

ДІадаьхадац юрта боахама хьежаеча капитальни вложенеех, техниках, кхыча материальни ресурсаех пайда эцачара кхоачамбоацараш. Эффективностан дикалаи тІехьа лоаттабу къовсам партийни, советски, юртбоахама органий, кохозийи совхозийи кулгалхой балха тІа керттера а хинна дІаэттабац. Дукхача боахамашка хьажа безача тайпара хьажац машинашка. царна эксплуатаци яреи дІаоттаяь лоаттаяреи бокъонаш лелаяц. Дукха машинаш сеца латт ремонтнии техгІулакхаши дика ца дарах. Дукха техника ханал хьалха тиш а лий юкъера дІайоах. Каст-каста ца тоъаш хул механизатораш, тракторий балха сменноста коэффициент лоха я.

Боахамашка каст-каста моттигаш хул удобренеш йоаеш, талхийташ а, телхаю уж дІатовсара агротехнически бокъонаш, цо лохъю химизаце эффективность. Зене да мехка цаІ йола агрохимслужба ца хилар а. Цхьайолча районашка хьаькъалца пайда эцац мелиорированни лаьттаех, тІехьадус уж боахамаша карадерзаделга. Хиш дехкачара хьувкъамаш богарни лаьтташкарчарел кІезига эргаш моттигаш хул каст-каста.

ЦК Пленумо белгалдоаккх иттлагІча пятилетка хьалхарча шин шера планаш юрта боахама валови продукце юкъарча боарама а хІаьта ишта цун цхьадолча тайпашта а бІарчча хьанийцача кхоачашъяь ца хилар. Российски Федераце, Украина, Казахстана дуккхача областашка. Молдаве, Латве, Киргизе юрта боахама валови продукци планех лаьрхІа хинначул кІезигагІа яьккхай. Къаьстта кІезига продукци тІакхетийтай е кхыметтел хьалхагІа хиннача боарамал кІезигъяьй Тамбовски, Орловски, Липецки, Челябински, Одесски, Павлодарски, Тургайски областаша. Паччахьалкхенга дулх дохкара планаш кхоачашъяьяц Ростовски, Читински, Талды-Кургански, Малхбоален-Казахстански областашеи Алтайски краяи. Шура йоаккхилга практически лакхденнадац цу шерашка Кемеровски, Ульяновски, Житомирски, Мински областий колхозашкеи совхозашкеи. Хьайбай боахамера гІулакхаш лоадаме тоадаьдац. къаьстта хьайбай продуктивность лакхъяра даькъе Закавказьеи Юкъерча Азеи республикаша.

(Чистедоалар 2-ча оагІо тІа).

МАШАРИ ХАЛКЪА ХЬАШТАШИ БАХЬАН

ИйсазлагІа хержача СССР Лакхехьарча Совета ийслагІа сесси

ИйсазлагІа хержача СССР Лакхехьарча Совета ийслагІча сессе балхо къаьгга хьахьекхар советски халкъ машар безаши хІама хьакхоллаш къахьега гІерташи долга. Цо кхы а чІоагІагІа гойтар социалистически демократе котало. Хьаштдолаши юрта болаши массе а оагІорахьара йиийцар депутаташа СССР Конституце, КПСС XXIV-и XXV-и съездий, цул тІехьагІа хиннача КПСС ЦК Пленумий решенеша ма-яххара оттаяь йола СССР Законий проекташ. Советски законодательство эргадоахаш тоадар депутаташа дувз вай общество, цун экономически дегІаяра боарам айбаларца, Советски Союза дунен халкъашта юкъера сий чІоагІдаларца, дунен халкъашта юкъера отношенеш дегІаяхкара СССР машар безача политика влияни чІоагІъяларца.

Берригача мехко чІоагІа тоам хулаш тІайийцар хІаназа хиннача КПСС ЦК Пленума решенеш, «СССР юрта боахам дІахо дагІабоалабара хьакъехьа» новкъоста Л. И. Брежнева Пленуме яь доклад. Вахаре боккха мах бола отрасль дегІайоалаяра, халкъа хьал-торонах парте еча йоакхонна советски наха жоп лу политически къахьегамеи хьинар кхы а айдарца.

5 июле пренеех къамаьлаш дир РСФСР Министрий Совета председатела хьалхарча заместитела, депутата **В. И. Воротникова**, Украински ССР Министрий Совета председатела, депутата **А. П. Ляшкос**, КПСС Приморски крайкома хьалхарча секретара, депутата **В. П. Ломакина**, Мински производственни тракторашъеча объединене генеральни директора, депутата **П. И. Бойкова**, Узбекски ССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела, депутата **Н. М. Матчанова**, Казахски ССР Министрий Совета председатела, депутата **Б. А. Ашимова**, Грузински ССР Министрий Совета председатела, депутата **З. А. Патаридзе**. Туркменски КП ЦК хьалхарча секретара, депутата **М. Г. Гапурова**, Литовски ССР Министрий Совета председатела, депутата **И. А. Манюшиса**, Эстонски ССР Выруски районерча «Кулдре» яхача колхоза зоотехника-селекционера, депутата **Т. Х. Каявас**, Азербайджана КП Бакински горкома хьалхарча секретара, депутата **А. Г. Керимова**, Армянски ССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела, депутата **Б. Е. Саркисова**, Молдавски ССР Министрий Совета председатела, депутата **С. К. Гроссуса**.

Дош чакхдоалаш къамаьл дир СССР Министрий Совета Председатела, депутата **А. Н. Косыгина**.

Палаташка къаьст-къаьста кулгаш а айдеш берригаш а раьза а болаш депутаташа тІаэц СССР Министрий Совета хьакъехьа дола СССР Закон.

Цул тІехьагІа цхьана кулгаш а айдаь депутаташа тІаэц «СССР Министрий Совета хьакъехьа дола СССР Закон юкъедоаладара порядках» бола СССР Лакхехьарча Совета соцам.

6 июле Іуйрийна 10 сахьат даьлча Йоккхача Кремлевски Двореце йолаелар СССР Лакхехьарча Совета Советен Къамий Советен цхьана яь заседани.

ЧІоагІа, дІаьхдаь тІоараш детташ, ура а гІайтта тІайийцар депутаташеи хьашашеи новкъостий **Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, Д. А. Кунаев, А. Я. Пельше, Г. В. Романов, М. А. Суслов, Д. Ф. Устинов, В. В. Щербицкий, Г. А. Алиев, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, П. М. Машеров, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, К. У. Черненко, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, К. В. Русаков.**

Палатай цхьана яь заседани хьайиллар Союза Совета председатела, депутата **А. П. Шитикова.**

СССР дунен халкъашта юкъера договораш дара, кхоачашдара, денонсаци яра порядках долча Закона проектах доклад йир СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра, депутата **А. А. Громыкос.**

Цул тІехьагІа Союза Советеи Къамий Советеи кхыча мехкашцарча гІулакхийи законодательни предположенейн комиссей СССР дунен халкъашта юкъера договораш дара, кхоачашдара, денонсаци яра порядках долча СССР Законах содоклад йир Къамий Совета кхыча мехкашцарча гІулакхий комиссе председатела, депутата **Б. Н. Пономарева.**

Пренеех къамаьлаш дир Таджикистана КП ЦК хьалхарча секретара, депутата **Д. Расулова**, РСФСР Министрий Совета Председатела заместитела, депутата **Л. П. Лыковас**, профсоюзий Украински республикански совета председатела, депутата **В. А. Сологуба**, арахьарча экономически бувзамашта йолча СССР Паччахьалкхен комитета председатела, депутата **С. А. Скачкова**, СССР АН США-и Канадаи Института директора, депутата **Г. А. Арбатова**, В. И. Ленина цІерагІча Ленинградски оптико-механически объединене генеральни директора, депутата **М. П. Панфилова**, Московски машинаькъа московски окружной отделене Лихоборы яхача локомотивни депо машиниста-инструктора, депутата **П. И. Новожилова.**

Доазол дехьарча мехкашцарча доттагІалеи культурни бувзамийн советски обществай Союза президиума председатела, депутата **З. М. Кругловас.**

Шиниа палатай депутаташа берригаш раьза а болаш цхьана кулгаш а айдаь тІаэц «Советски Союза арахьарча политиках» бола СССР Лакхехьарча Совета соцам.

Къаьст-къаьста палаташка кулгаш а айдеш берригаш а раьза а болаш тІаэц СССР дунен халкъашта юкъера договораш дара, кхоачашдара, денонсаци яра порядках дола СССР Закон.

Цул тІехьагІа депутаташа цхьана кулгаш а айдеш тІайийцар «СССР дунен халкъашта юкъера договораш дара, кхоачашдара, денонсаци яра порядках дола СССР Закон юкъедоаладарах» бола СССР Лакхехьарча Совета соцам.

(ТАСС).

РСФСР ЛАКХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЪЯРАХ ДОЛА

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

У К А З

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо СОЦАМ БУ: ИйсазлагІа хержача Российски Советски Федеративни Социалистически Республика Лакхехьарча Совета бархІлагІа сесси гулйойла 1978 шера 8 августе гор. Москве.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель М. ЯСНОВ.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

г. Москва.
1978 шера 7 июль.

ДЕГ ТІАРА КЪОАБАЛБУ

Парте Центральни Комитета Пленума материалаш керттерча теркаме я тахан дерригача советски халкъа. Ишта ца хила йиш а яцар, хІана аьлча дерригача халкъа гІулакх да цига дийцар. «СССР юрта боахам дІахо дегІабоалабара хьакъехьа» яьча доклада тІа нов. Л. И. Брежнева йоах:

«Юрта боахама хьалхашка вай оттадеш дола керттера декхар—цун дерригa доакъош массе а оагІорахьа, динамично дегІадоаладар, мохк кхачанцеи юртбоахама бедалцеи тешаме Іалашбар, уж дукхагІа яхаро халкъа вахара боарам дІахо лакхбергболаш».

МаІан де ца дезаш ба цу дешай чулоацам. Цудухьа Пленум болх дІахьош йолча ханне а совхоза парткоме дийца а дийца, чІоагІдир оаха цун материалаш къахьегамхошта дикагІа дІайовзийтара а коллектива хьалхашка латта декхар толамегІа кхоачашде уж оарцагІбахара а де лаьрхІар.

Тахан хьалхарча аргІанера болх — ялат чуэцилга ба. Дика тоабенна мукх хьокхаш ба говзал йола трактористаш - машинисташ. Совхоза кхашка хьалхагІа араяьннай Торшхоев Махьмад-Сале, совхоза парткома члена Котиев Салмана, Торшхоев Товсолта, кхыбарий комбайнаш. ХІанз уж мукх касарах Іобуллаш ба 8 агрегатаца. Ерригаш а 33 комбайн хургья кхашка болх беш. Царех хІаранена 130 гектар лаьрхІача балха 10 дийнахьа йистедоал тхо кІимарсах. ХІаьта Даьхенна дІадала лаьрхІад 2430 тонн кІаи мукхи, — тІанийца хиннача декхарел 100 тонн дукхагІа.

Из механизатораша парте Центральни Комитета Пленума решенешта лу жоп да.

М. ЗУРАБОВ,
«Назрановский» совхоза директор.

* * *

КПСС ЦК аргІанарча Пленуме Л. И. Брежнева «СССР юрта боахам дІахо дегІабоалабара хьакъехьа» яь доклади Пленума соцами дег тІара къоабал а беш юрта боахам дегІабоалабеча хьинaрегІа дакъа лаца лаьрхІад тха «Автоспецоборудование» завода коллективо.

Оаха шефство лелаю Грозненски молочни совхоза. Цунца даь договор да кулгашца деча халача балхашта механизаци е.

«Атагинский» совхозе тха коллективо бетта оасар деча къахьийгар.

Пленума решенеш къоабал а еш, оаха лаьрхІад тхоай подшефни совхозе ялат чуэцача юкъа электросварщикаш бахийта, иштта совхоза гІо де тхоай коллективацара нах ахийтар вІаштІехьдаккха. ХІаьта хІанз цу совхозе таражашта монтаж е оборудовани кийчъеш да тхо.

Н. КОЗЛОВ,
«Автоспецоборудование» завода паркома секретарь.

Социалистически яхь а баьнна тІехдика къахьегаро укх шера хьалхарча ах шера план шин ди хьалха кхоачашъяйтар Октябрьски Револющ орден лелаеча «Старогрознефть» НГДУ № 3 йолча мехкдаьттеи гази йоахача цеха коллективага.

Мехкдаьтта доахача ерригача бригадай, цеха чуйоагІача службай болх дика вІаштІехьбаккхаро ялх бетта дикача сортах, ца дойташ мехкдаьтта чакхдоахарашка хьа а даьккха цу коллективо дІаденнад 150 эзар тонн совгІа «Іаьржа дошув». Цу юкъе 990 тонн планал совгІа а долаш, шера долча доккхийча декхарех 500 тонн мара доацача.

ПЛАНАЛ 990 ТОНН ДУКХАГІА

Къахьегама яхье хьалхе лелаераш ба мехкдаьтта доаха боккхагІбола операторaш Багаев Салман, Атабаев Ваха, Клименов Анатолий, Кайданов Аркадий, Грозненски городской Совета депутаташ Дубинцова Надежда, Глухова Раиса. Технологически оборудовани пайда ца эцаш сеца латтийтац цар, мехкдаьтта ца дойташ гІулакх а ду.

Мехкдаьтта даккхара технологена ха а ховш кулгалду воккхагІволча инженера-технолога комсомольца Ковалев Юре.

А. ТИЩЕНКО.

ЯЛАТ ЧУЭЦАР

7 ИЮЛЬ ХЬАТІАКХОАЧАШ

РАЙОНАШ	Чуэца деза кхаш	Чуйцар (га): Дерригга хьекхар	Чуйцар (га): Цу даькъе хьоккхаше а оардаш	Аьрдар (га): Дерригa	Аьрдар (га): Цу даькъе цхьан дийнахья	Аьрдар (га): Чуэца дезачох аьрдачун процент	Ялат оардача комбайно дийнахь оардар
Шелковской	16050	9480	593	6430	1090	40	13,6
Наурски	19995	5500	477	2200	800	11	9,4
Гудермесски	7540	1887	93	795	153	10	5,1
Надтеречни	21867	1774	59	396	131	4	1,3
Ачхой-Мартановски	5833	700	118	264	154	4	3,4
Грозненски	44918	4300	800	1600	449	4	2,0
Урус-Мартановски	8365	892	359	372	76	4	1,4
Сунженски	25903	1521	421	796	596	3	4,5
Шалински	12236	720	40	120	—	—	—
Малгобекски	13990	800	—	—	—	—	—
Ножай-Юртовски	2514	50	—	50	—	—	—
Советски	983	30	—	—	—	—	—
Назрановски	11294	140	—	—	—	—	—
Республике гІолла:	192582	27794	2950	13523	3449	7	4,6

ХЬУВКЪАМ ЧУЭЦА БОЛАБАЬБ

Екхан латта хІара сахьат кходеш ялат чуэц укх деношна «Путь к коммунизму» яхача Сунженски колхоза комбайнераша. 599 гектар мукх ба хІанз хьоkхаш латтар. Шин дийнахьа 140 гектара тІара мукх касарах Іобиллаб. КІи-марс дІаболабаьча деношка социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай комбайнераша Аксютин Ильяс, Бузоверов Александра, Лысенко Дмитре. 24—25 гектар касарах улла мукх хьалъэц царех хІаране план 17 гектар йолча. Цар балха толамех дувц социалистически яхьа «экрана» тІеи «Молне» тІеи.

ДиъагІа шу да оаха арахьара новкъостал доацаш ялаташ чуэца. Цу гІулакха колхозага я 21 комбайн, 9 жатка, 12 машина, 6 трактор тІехьа лафеташ а йолаш.

Ипатовций методагІа цхьан комплексагІа дІахьу деррига балхаш. ВІашагІъелла болх беш я механизаторий 7 звено. Шоай де дезар хов хІаранена. Масала, касарах мукх Іобуллаш я коммуниста Токарев Ивана звено; ялат оардаш пхи звено я, воккхагІвола инженер Бобровский Константин керте а латташ. ХІаьта ча гулдеш, ферме дІакхуьаш, аргІаш дотташ я Хамхоев Малсага звено.

Кхашкара балхаш ма-хула сихагІа дІагІоргдолаш вІаштІехьдаьхад механизатораша эша гІулакхаш. Сецача комбайна эшар ду. ехача тоаю дІа-юха лелача «техничка». Цу тІа ба мастераш-наладчикаш Сенченов Николай, Черников Яков, Литвиненко Николай.

Ялат чуэцара болх толамегІа дІабахьара вІашагІъеллай колхоза председатель Зиборов Юрий керте я волаш колхоза штаб. Ялат лорадара йоакхо дика ю халкъа тІахьожама посташа. Уж ялх я колхозе. Кулгалдеш ва юртсовета председатель Мейриев Дудар.

Социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхача механизатора «ДикагІвола комбайнер» яха вымпели 100 сом ахчеи лу.

ХІара механизатора болх сахьаташца лоархІ, денна итогаш ю. Цу мероприятеша звеношта юкъе санна социалистически яхь шерагІа яржийт комбайнерашта юкъе а, цар къахьегама овсарле лакхлу.

БІарг хьесташ ба хьийкъа мукх. Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 35 центнерал кІезигагІа доацаш ялат даргда, план 29 центнер йолча. Соахкарчул 4 центнер дукхагІа да из.

Г. САВЕЛЬЕВ,
Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза керттера агроном.

СССР ЮРТА БОАХАМ ДIАХО ДЕГIАБОАЛАБАРА ХЬАКЪЕХЬАРА

КПСС ЦК ПЛЕНУМА СОЦАМ

(Ииستедоалар. Доалалур 1-ча оагIо тIа).

Пятилетка заданеш кхоачашъяра тIехьабусаш моттигаш я РСФСР Iаьржа доацача лаьттай зоне. Кхоачашъяьяц мелиорацеи лаьттаи хьаьндарен, производственни, нах чуIен, культурно-бытовойи гIирсаш хьалдара база вIашагIйоллара планаш, кIезига хIама даьд наькъаш дахкара. ЧIоагIа эсала лел нах бахача зIамигача моттигашкара дезал дика тоаьча поселкашка баха гулбара болх.

СибарегIени Гаьнарча Малхбоалени экономика дегIайоалаяра чакхдоахача гIулакхий комплексана юкъе йоаггIача тайпара хIанз а кхоачашъеш яц юрта боахама, цу йоккхача крае баха нах моттигерча производства чотах керттерча кхачан продукташца Iалашбара проблемаш.

ДIахо эргаьккха тоае езаш я юрта боахамера планировани, хIаьта иштта агропромышленни комплекса доакъошта юкъера экономически отношенеш а. ТIеххьарча хана пхе шера лаьрхIача юртбоахама продукци кийчъяра чIоагтIача цхьан плана меттел дукха планаш хьахиннай. Цхьайолча моттигашка юха йолаяьй каст-каста а бахьан доацаш а уж хувцара практика. ДIадаланза да иштта маьхаш хьахилара юкъера кхоачамбоацараш, цу даькъе юрта боахама дIаухийтача промышленни продукценеи колхозаштеи совхозаштеи гIулакх деча организацеша деча гIулакхаштеи юкъера а. ЧIоагтIа дезденнад юртара гIишлош хьалъяр.

Дукха кхоачамбоацараш да боахамий юкъарча кооперацеи агропромышленни интеграцеи ларда тIа юртбоахама производствана специализации концентрации еча: ханал хьалха дIайоах колхозашкеи совхозашкеи фермаш, предприятеши объединенеши вIашагIъехкача хана йоаггIача тайпара уйла яц, царга дика болх байтара йоаггIаш йола йоакхо яц. Боахамий юкъарча кооперацe хIанз а эсала юкъеувз кхаш леладар, лаьтташта мелиораци яр, юрта боахама химизаци яри техниках пайда эцари. Цхьайолча республикашкеи областашкеи бахьан доацаш мела леладу боахамий юкъарча кооперацe ларда тIа производствана специализации концентрации елга. СССР Госпланo, СССР юрта боахама Министерства, моттигашкарча цар органаша мела вIаштIехь а боах лостам а тел цу лоархIамеча балха.

Юрта боахама хIама хьакхоллаш дола низаш дIахо айдараи юрта доккхий социальни декхараш кхоачашдараи цIенхаштта духьале еш хIама да гIишлошъелга тIехьадусаш хилар. Эсала дегIайоагIа юртарча гIишлон организацей производственни база, из бахьан долаш дикка дукха гIишлон балхаш кIезига эффективни, маьха еза йолча боахама способагIа де дезаш хул колхозаши совхозаши. ЙоагтIаш йола порядок оттаяьяц юрташка гIишлошъяра материально-технически снабжени еча. ГIишлонхоша каст-каста телхаю объекташ йистеяхара ханаш, капиталовложенеш кIезиг-кIезигача гIулакхашка дIаухийт. Производственни мощносташ, хIаьта иштта чуIе цIенош, берий учреждениши, бытовой, медицински, культурни гIулакхаш дара объекташи болх бе йолаялийтара планаш каст-каста кхоачашъяц. ГIишлони проектни организацеша масса хана теркалдац юртара специфически хьалаш, юрташка гIишлошъяра механически юкъекхувл промышленни элементаши конструкцеши.

Цхьайолча партийни комитеташа массаза кIоаргга теркалъяц юрта хулаш йола экономически социальни процессаш, цхьайолча хана юртбоахама производство кхы а сихагIа дегIайоалаяра йола ерригга керда торонаш бIаргагац. Йолаш я цхьаццаболча болхлоша долаш долча гIулакхий нийса мах ца беш, карагIдаьина гIулакхаш дукхагIа хьахьокха гIерташ моттигаш а. Массанахьа дIаяьхаяц администрироване, активаи специалистийи уйла теркал ца яра, партийни пачхаьалкхени дисциплина телхаяра элементаш. Дукха кхоачамбоацараш да кадраща беча балха, къаьстта юкъерча звеногIа бола кулгалхойи специалисташи хьакъоастабара, дIанийсбара, кхетамца кхебара даькъе. Дуккхача республикашка, краяшка, областашка де мел эшар дац боахамаш механизатораща диза Iалашдара. Дукхача хана партийни организацеша мела лелабу юртарча къахьегамхошта юкъера массово-политически болх, йоаггIаш йола йоакхо яц пропагандаи агитацеи средстваех чIоаггIа пайда эцара, социалистически яхь вIаштIехьйоаккхилга формально леладеш моттигаш хул.

КПСС Центральни Комитета Пленумо соцам бу:

1. КПСС ленински аграрни политика Iилман ларда тIа латташи вахара низ болаши хилар тешшаме бакъдеш йола дIадахача шерий опыти карагIдаьинараши теркал а деш динза дargдоацаш лархIа дIахо йодача хана а тIатеIIа парте ЦК мартовски (1965 ш.) цул тIехьагIа хиначеи Пленумаша а съездаша а кийчбаьча наькъагIа хьалхашка долхилга.

2. Могае юрта боахам дIахо дегIабоалабара йола ЦК Политбюрос кийчъяьи нов. Л. И. Брежнева доклада тIа йийцаи йола мероприятеш.

3. Декхарийла е союзни ,республикай компартей ЦК-аш, парте крайкомаш, обкомаш, окружкомаш, райкомаш, советски юртбоахамен органаш, министерствайи ведомствайи, промышленни предприятей, колхозийи совхозийи кулгалхой, юххьанцара партийни организацеш укх соцам тIеи нов. Л. И. Брежнева доклада тIеи теркам тIабахийта дола кхоачамбоацараш дIадахара де мел доагIар де, дикка дукхагIа лаьттанцара йоалеи хьайбайи продукци йоаккхалга чакхдаккха, агропромышленни комплекса дерригача доакъоша иттлагIча пятилетка заданеш хаьдда кхоачаши тIеххкоачаши елга Iалашде.

4. Юрта боахаме керттера декхар лархIа массе оагIорахьареи динамични из дегIабоалабелгеи цун дерригача доакъой эффективность дикка лакхъелгеи, халкъа вахара боарам дIахо лакхбелга Iалашдергдолаш мохк кхачанцеи юртбоахама бедалцеи тешшаме Iалашбелга. Массе оагIорахьара низ совбаха городеи юртеи вахара материальни культурно-бытовойи хьалаш гаргакхувлара декхараш кхоачашдара.

Цунга хьежжа ЦК Пленумо динза даргдоацаш лерхI цхьайтталагIча пятилетке (1981—1985 шш.) юкъера лаьрхIача шера доаккха валови ялат 238—243 млн. тонни, хIаьта 1990 шерага юкъера лаьрхIача мехка гIолла хIара сага цхьан тоннага кхоачаш из даккхари белгалделга. Дулх доаккхилга цхьайтталагIа пятилетка чакхйоаллаш 19,5 млн. тоннага кхоачаде. Иштта дукхагIа яикха шура, фуаш, тха, баьцадаараш, коартолаш, шекара свекла, боамби, кхыйола продукташ.

5. Оттадаь декхараш кхоачашдара чIоагIа лард хьакхоллар духьа Iалашдолда юрта боахама материально-технически база массе а тайпара чIоагIъелгеи дIахо дегIайоалаелгеи, из отрасль планагIа индустриальни ларда тIа йоаккхилга дага а долаш.

СССР Госпланo цхьайтталагIча пятилетка план оттаеча хана дукхагIа хьожайойла юрта боахама эшаш йола капиталовложенеш. Мехка халкъа боахам дегIабоалабе хьожадеча дерригача средстваштa юкъе цар удельни боарам хила беза хIаьзалца хинначул лохехьа боацаш. Кхоачашдолда иштта эшаш йола ресурсаш хьожаелга юртбоахама машиностроени, минеральни удобренеши баьцовгIаш лораяра средстваши, продукци чакхйоаха промышленности агропромышленни комплекса кхыдола деррига доакъоши цхьайтталагIча пятилетке сихдаь дукхагIа дегIадоагIаргдолаш.

6. ЦК Пленумо белгалдоаккх, ма-могга цунна механизации электрификации, химизации лаьтташта мелиорации яра ларда тIа юртбоахама производство сихъелга парте хIанзарча ханарча аграрни политика керттера лостам а болаш дусилга.

Кердача пятилетке чакхдаккханза даргдац юртбоахама лоархIамегIа йола ерригa культураш хьалкхеяра комплексни механизаци елгеи хьайбай боахама механизаци яра боарам ма-хулла лакхбелгеи. Цунца дувзаденна юрта боахама дукхагIа хьожайойла, царца хила йоагIа тIехьаювзеи дIаохкеи машинаши орудеши а йолаш, хIанзара дукхагIа низ бола трактораш, специализированни мухь кхухьа машинаш, лакха балха овсарле йола ялат хьокха комбайнаш, доакъар Iалашду машинаши кхыйола юртбоахама техникеи.

СССР Госпланo, СССР тракторни юртбоахамеи машиностроене Министерства, СССР хьайбай боахамаи доакъар Iалашдараи машинаш еча Министерства, союзни республикай Министрий Советаша, гIишлошъяра министерстваша кхоачашдолда лоаццача ханашка Волгоградски, Павлодарски, Липецки тракторни заводашта реконструкци елга. ЛоацагIча ханачухь чакхдоаккхалда хьаеш йолча ялат чуэцача комбайнашта модернизаци яра гIулакх, цар конструктивни кхоачамбоацараш дIадахараи овсарле лакхъяраи. Гаргарча шерашка вIаштIехьдоаккхалда чIоагIагIа низ а болаш дикагIча конструкцех йола комбайнаш арахецилга. ХIанз болх беш йола заводаш эргайоахилга, керда низ бола предприятеш хьа а йойла, промышленноста кхыдола доакъош юкъе а озалда доакъар чуэца машинаши доакъараш кийчду техникеи дукхагIа арахецара.

Юртбоахама мухь дIа-юха кхахьара проблема сихагIа кхоачашъяр духьа вIаштIехьдоаккхалда дукха мухь тIахоша специализированни автомобилаш юртбоахама гIулакха лаьрхIа арахецилга.

7. Юрта боахама минеральни удобренеш лоаттаелга тIайоагIача пятилетке дIакхоачадолда 135—140 миллион тоннага, доакъараштa тIатохараш — 7 миллион тоннага. Къаьстта теркам тIабохийталба арахецача продукце дикал лакхъяра. Тукаш дукхагIа елга вIаштIехьдаккха деза дукхагIча даькъе фосфатни, концентрированни, чоалханеча удобреней чотагIа. Гаргарча хана чакхдоаккхалда тоъам хиллал кIир хьаяра дош, къаьстта а Iаьржа доацача лаьттай зонана лаьрхIа.

Химически промышленноста Министерства, СССР Iилмай Академе кхоачашдолда шекара свеклашта, генарашта, боамбена, дугана, соянa, баьцадааршта, коартола, кхыча юртбоахама культурашта зе деча хIамаштеи йоархIаштеи духьал гербицидаши препараташи хьакхоллара дола Iилма тохнамаш шерра доаржаделга, вIаштIехьдоаккхалда керда препараташ промышленно арахецилга а колхозаши совхозаши царца Iалашъелга дикка тоаделга а.

Бакъахьа долаш лоархIалда агрохимслужба центре санна, моттигашка а юртбоахама органашка хулийтилга, цу гIулакха лаьрхIа йола ерригa производственни база царга дIа а луш.

8. Керда бокха гIа баха беза юртбоахама лаьтташка хий дуллилга дегIадоаладеш. Юкъметтера декхар да хий декхаш долча лаьттаех пайда эцилга овлан тIара тоаделга, уж боахамаша карадерзадар тIехьадусилга дIадаккхар. Массе метте кхоачашдолда керда дIалуш дола хий декха лаьтташ комплексно карадерзаделга; из де йиш йолча моттигашка, лаьттах дукхагIа пайда баккхара уж вIашагIтохалда специализированни боахамашнеи боахамий юкъарча объединенешкеи.

9. ЦК Пленумо белгалдоаккх, хьайбаш леладара боахам сихагIа дегIабоалабара гIулакх хIанз хьалхарча плане оттадеш хилар. Из декхар кхоачашдара тIаберзабе беза ерригача парте, министерствайи ведомствайи, колхозийи совхозийи кулгалхой, юртарча къахьегамхой теркам, деррига а де деза, уж деба а деш, массанахьеи ма-хулла сихагIеи хьайбай а оалхазарий а продуктивность лакхъяра, хьайбаш леладелга леррагIа промышленни ларда тIа даккхараи цунах хIанзара лакха эффективни дакъа дараи. Кхы а сихагIа йойла цу отрасле боахамий юкъарча кооперацеи агропромышленни интеграцеи ларда тIа специализации концентрации.

Хьалхарча аргIанара декхар да — дулх дукхагIа доаккхилга. Бизза пайда эца беза бежан-дулх, хьакхарчий, устагIаи, оалхазарийи кроликийи дулх доаккхилга дегIадоаладара йолча торонех. Къаьстта теркам тIабохийталба доаде дохкача доахан дозал лакхдараи уж чункхоаба ханаш лоацъяраи. Деррига кьона доахан дулхa дIа ма лулда 400—450 килограмм хулаш уж чукхаьбачул тIехьагIа мара. ВIаштIехьдоаккхалда дулха леладеча доахан специализировани отрасль хулийтаргйола гIулакх.

Iалашдолда хьакхарч лелаелга интенсивно дегIадоаладар. Хьакхарч лелаеча промышленни хьисапе йолча предприятей мощносташ дегIайоалаярца цхьана шерагIа пайда эцалба специализированни йоацача фермашка хьакхий дулх доаккхилга лакхдара йолча торонех. ШерагIа доаржадолда жаи гаьзарийи лелаелга, хьайойла йоккхий механизированни фермаши чукхоабаш йола площадкаши, дукхагIа доахалда устагIан дулх, тха, элтараш, кхыйола продукци. ХьинарегIа хьайойла бройлераши кхыдола дулха леладу оалхазараши кхедеш йола керда низалаш, эргайоахаш тоайойла болх беш яраш.

Деттача доахан продуктивность дикка лакхъелга, продукци якххарга дIадохийта доакъар, къахьегами средстваши кIезигъелга Iалашде. ЦхьайтталагIча пятилетке вай мехка колхозашкеи совхозашкеи юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара йоаккха шура 3000 килограммага дIакхоачае, хIаьта дегIабена шура йоаккха боахам болча районашка 4—5 эзар килограмм боарамга кхача

Предприятейи организацейи подсобни боахамашка а, хIаьта иштта бахача наьха шоай боахамашка а дулхи кхыйола хьайбай продукташи дукхагIа яхара долча кхоачамех биззагIа пайда эца, кагий доахани доакъари эцара новкъостал де.

СССР юрта боахама Министерства, ВАСХНИЛ, цар моттигашкарча органаша хьайбай фунеи продукци яларен дикала хьокхамаш эргадаьха тоадара, кердача фух, кепах, гибридех дола хьайбаши коа тIара оалхазараши хьадара беш бола селекционни болх дикка тоабе беза.

10. ЦК Пленумо лоархIамеи тIехьадаккха йиш йоацеи декхар санна партийни, советски юртбоахамеи органашта, колхозийи совхозийи кулгалхошта хьалхашка оттаду: доакъар Iалашделга овлангара дениз тоаде, укх гаргарча шерашка хIара колхозе, совхозе боахамашта юкъерча предприяте хьайбашта лаьрхIа тешаме, чIоагIа доакъара база хьае. Боахамашка доакъар Iалашделга специализированни отраслевой хьисапага даккха, массе тайпара дегIайоалае кооперации агропромышленни интеграции, доакъар Iалашдеши из кийчдеши йола боахамашта юкъера объединенеши предприятени вIашагIйохка.

Доакъара культураштеи баьцаштеи фу кийчделга тоаде, керттерча даькъе хий декхачеи кхыча мелиорированни долчеи лаьтташка ухкача специализированни долча боахамашкеи объединенешкеи фу кхеделга вIаштIехьдаккха, къаьстта люцернай дар. Доакъар Iалашдеча дикагIйола технологи сихагIа юкъекхухьилга, доакъара культурай, эрий ядача цонийи даьгIенийи хьувкъам даим лакхбелга Iалашде. Къаьстта терко тIаяхийта доакъара белока проблема къоастаяра, эггара хьалха ялата-бобови культураш, соя, люцерна, клевер, рапс, кхыйола дукха белок йоалла продукташ дукхагIа яхара чотагIа. Пачхаьалкхени боахамашта юкъерчеи предприятешка сихагIа низалаш дегIа а кхувлаш комбикормаш дукхагIа яха. ТIехьа тIайоагIача пятилетке хьайбай боахаме дIадохийта деррига ялат кийчдаьи сбалансировани хьисапеи мара ма лоаттаде. Доакъара дрожжеш, чкъаьрийи дулха-тIеххеи хьоар, цIеначa шура меттел лелаер, минеральнии кхыйола промышленнии доакъара тIаеттараш хьаелга дегIадоаладе.

Хьайбай боахам лакха дикал йолча доакъарца Iалашбара бола кадрай бехктокхам айбе. Социалистически яхьа нтогаш ешн колхозий, совхозий, юртбоахама органий кулгалхойн специалисташи белгалбахара гIулакхаш къоастадеши долча хана къаьстта терками нйде деза боахамаш шоай доакъарца Iалашдаь хилар.

СССР Госпланои цун моттигашкарча органашеи доакъарий деррига тайпаш кийчдараи оттаяь заданеш кхоачашъелга материально - технически Iалашдараи хаьдда планировани е еза.

Вай ханара доакъара индустри хьаеча геттара хьинаре дакъа лаца декхарийла ба юртбоахама машинашъеча, химически, микробиологе, дулха-шурий, кхачан, чкъаьрий, комбикормовии промышленноста кхыча доакъойи болхлой.

11. ЦК Пленумо къаьстта белгалдаьккхад, ялат доаккхилга юрта боахаме хьалха санна хIанз а эггара чIоагIагIа хьинар эша гIулакх хилар. ГIулакх сенах латт аьлча, из латт карагIдаьина толамаш дIачIоагIдарахи дегIадоаладарахи, карарча пятилетке ялат даккхара заданеш тIехкоачашъярах. ЦхьайтталагIча пятилетке массанахьа Iалашдолда ялата культурай хьувкъам сиха лакхлулга, мехка юкъера лаьрхIача гектара тIара 20 центнерга из дIа а кхоачабеш. ХIамаш дIаювча лаьттай структура эргаяьккха тоае, ялата боарам айбе, къаьстта кхоачамбоалаш тIоадал йолча зоне, дIаде фу кийчдар тоаде. ДукхагIа терко тIаахийта еза борц, гречиха, рожь, ялата лаьрхIа хьажкIаш дукхагIа хьалкхеяра.

12. Карарча пятилетке а перспективага хьежача а юрта боахаме хьалхашка латтача керттерча декхарех цаI да генараш, шекара свекла, боамби, къаьстта биткъача хьоасах бар, коартолаш, баьцадаараш, соми кхыйола лаьттан продукции массе тайпара дукхагIа йоаккхилгеи пачхаьалкхенга дукхагIа йохкилгеи. Хьахинна хьувкъам кIезигагIа боабайтара лоаттабу къонсам хьинарегIа боаржабе, потребителага дIалу продукци лакха дикал йолаш хулга Iалашде деза. Коартолаши баьцадаараши дахараи чакхдахараи шерра боаржабе беза специализированни боахамаш юкъедоагIаш йола хозрасчетни объединенеш хьаяра болх. Цу деша хьакъехьа укх гаргарча хана хаьдда йола предложенеш хьачулойла СССР Министрий Совето.

13. СССР Министрий Совет, СССР Госплан, СССР юрта боахама Министерство, хIаьта иштта моттигашкара партийни, советски, юртбоахама органаш юртбоахама экономика, производства эффективность лакхъяреи продукцега дIадодар чухьанахьа даккхареи, хIаьта иштта агропромышленни комплекса доакъошта юкъера экономически отношенеш эргаяьха тоаяра дешаш даим шоай теркам юкъмоттиге лоаттаде декхарийла ю ЦК Пленумо. Уж отношенеш пачхаьалкхеи, колхозийи юкъарле йоацаш продукташ хьаеш барийи юкъарле цхьоагIо хьаяро гIо деш хила еза, къахьегама овсарле сиха лакхъю хIама а хиина дIаотта еза. Продукци хьаечеи цун реализаци ечеи дакъа лоацача ерригача оагIоний хьашташ вIаши нийсдар социалистически боахам лелабара керттерча принципех цаI да яха В. И. Ленина указани цIенхаштта теркалъянза яргьяц.

14. Юртбоахама продукташ хьайра еча планироване дукха планаш хулга дIадаккха деза, хIаьта цхьайтталагIча пятилетке дениз республикашта, краяшта, областашта, районашта, колхозаштеи, совхозаштеи юртбоахама продукташ йохкара пхе шера лаьрхIа, хIара шера къоастам а беш, низкъала яле а, бакъда реальни а цаI йола а планаш телга чIоагIде деза.

Юртбоахама продукташ йоахачеи уж пачхаьалкхенга йохкачеи лакха хьокхамаш доахача боахамашта стимулировани яра система дIахо тоаелга Iалашде. Цу дешах лаьцa тийнна предложенеш ларде а лувцаш, СССР Министрий Совет декхарийла ю, моттигашкарча органашеи Iилман учрежденешеи дакъа а лоацаш, цхьан шера отта а яь Политбюро ЦК хоадам болаш йола предложенеш хьачуле. Цунца цхьана кхы тIа а тIулакхаш белгалдаха деза совхозий болхлошта, колхозхошта еш йолча материальни поощрене цар къахьегарах хьахинначунцара, производственни фондаехи материальни ресурсаехи эффективно пайда эцарцара бувзам чIоагIбара. Боахамий кулгалхоштеи специалисташтеи премировани яра система тоае.

15. Могабе шурийна, тхан, элтара, устагIан дулха, коартолаи баьцадаарий цхьадолча тайпаштеи закупочни маьхаш (розничии маьхаш хувца ца а хувцаш) лакхдара хьакъехьара, уж кийчъяра рентабельность лакхъяра тIаберзабаь бола КПСС ЦК-и СССР Министрий Советеи соцам.

Динза даргдоацар лоархIалда СССР Госплан, СССР Министрий Советера маьхий комитет, СССР юрта боахама Министерство юрта боахама продукце санна, цу даькъана лоаттаеш йолча промышленни продукцеи деча гIулакхийи маьхаш хьахилара проблемаш кIоаргагIа къоастаеш хилийтар, маьхаш экономически даькъе кIал лард йолаш хилара юртбоахама производство дIахо дегIаккхувлараи эргайоаккхаш тоаяраи гIо деш йолча хIамах санна царех кхы а эффективнегIа пайда ийбара къаьстта теркам тIа а бохийташ.

16. Пленумо белгалбоаккх юрта боахам дIахо дегIабоалабара боахамашта юкъерча кооперацеи агропромышленни интеграцеи ларда тIа юртбоахама производствана специализации концентрации яра парте хьалаьцача наькъа бола геттара бокха лоархIам. Партийни организацеш, советски, юртбоахама органаш, йоагI-йоагIаш йола министерстваши ведомстваши боахамашта юкъера кооперации дегIаккхувлара хьакъехьа бола болх хьинарегIа чакхбаха декхарийла я, планомерно, уйла тIаяхийта, юртбоахама производствана интенсификаци яра долча кыдолча гIулакхаща комплексагIа из кхоачаш а беш.

СССР Госпланo, СССР юрта боахама Министерстван моттигерча органашен Iалашйойла боахамашта юкъерча кооперацеи агропромышленни интеграцеи хоадам боллаш йола координаци.

Боахамашта юкъерча кооперацe даькъе Iоаяь опыт кIоаргга Iомаяра ларда тIа юрта боахама тайп-тайпарча доакъошкеи лостамашкеи диллача цун толашагIйола организационни формаш къоаста а йойла шерра пайда ийбара мога а йойла производстванеи къахьегаман социалистически обобществлени елга кердача лагIа тIа доаккхаш, Iилмана, техникаи технологенеи керда карагIдаьиннарий ларда тIа латташ, эггара лакхагIйола къахьегама овсарле Iалашъеши эггара дукхагIа дарегIа продукци луш йолеи кооперативни объединенеши предприятеши.

17. Шеррача интенсификацe, пачхаьалкхенои колхозашеи юрта боахаме ю вложенеш дегIаахара хьалашка тIа-тIа актуальнегIа хулаш доагIа колхозийи совхозийи балха эффективности дикали лакхъелга. Ерригача боахама звеньяшка лохера дениз лакхе хьалкхаччалца экономеи кхом бараи, продукци хьаярга дIадодар лохдара, къахьегама овсарле ма-хулла лакхъяра тIехь тIатеIIа къовсам боаржабе, доал ца делгеи корта боацаш рузкъа доаделгеи дIадаккха деза.

Эффективностеи дикалеи тIехь къовсам лоаттабе яха парте стратегически лозунг юрта боахама беррригача къахьегамхой, цунца дувзаденна долча дерригача доакъошкарча болхлой деналера лозунг а хинна дIаотта еза.

18. ЦК Пленумо теркам тIабохийт юртбоахама производстве Iилма-технически прогресс сихъяра керттерча факторех цаI из хиларга хьежжа, Iилма-тохкамий эффективность лакхъе езаш хилара. СССР Министрий Советерча Iилмаи техникаи даькъе йолча Пачхаьалкхен комитето, СССР Министрий Совето СССР Iилмай Академе, ВАСХНИЛ-о де деза гIулакхаш долда юрта боахама хьалхашка латта декхараш кхоачашдеча Iилма лоархIам дIахо лакхбара тIехь.

19. Партийни, советски, профсоюзни организацешеи боахама органашеи кхы а цIенхаштагIа теркам тIабахийта беза юрт эргаяккхара, юртарча къахьегамхой вахара, культурно-бытовой хьалаш тоадара гIулакха. ГIишлошъечен проектнии подразделеней материально-технически база чIоагIъяра лаьрхIа гIулакхаш кхоачашдолда, индустриализацe боарам а лакхболба юрташка гIишлошъелга а тоадолда, балхаш чакхдахара ханаш лоацъяри хьалъеча объектий дикал лакхъяри Iалашдолда, прогрессивни технологеш, экономичнегIа йола материалаши конструкцеши юкъекхухьийла, шерра дегIаккхувлалда дахчан панелеех цIенош делга, хадданза лохболба гIишлошъярга дIабода мах. Экономически социальнои дегIаахара планашка эшаш йола материальнии финансовии ресурсаш белгал а еш, теркам дукхагIа тIаухийталба наькъаш декхара. Юрташкара гIишлошъю организацеш лакха квалификаци йолча кадраща чIоагIйойла, лаьрххIа юрта хьашташта аьнна инженераш, техникаш-гIишлошъераши архитектораши кийчбелга вIаштIехьдоаккхалда.

СССР Министрий Совета тIадуллалда 1979-ча шера хьалхарча ах шерал тIехьа ца доаккхаш юрта производственни, наха чуIеи культурно-бытовойи гIирсаш хьалделга дикка тоадара даькъе йола хоадам болла предложенеш вIаштIехьйоахилгеи КПСС ЦК-аш хьачулулгеи.

20. Юрта боахам дIахо дегIабоалабара къовсама кердача этапа боагIаш хила беза партийни кулгалдара лакхагIбола боарам а наха юкъе беча организаторски политически балха толашагIйола методаш а. Кхы а лакхагIа айбе беза колхозийи совхозийи юххьанцарча партийни организацей, хIаьта иштта юртбоахама производствацa ювзаенна йолча гIишлошъеча, агропромышленни, мелиоративни, чакхйоахачеи кхыйолчеи предприятейи учреждений лоархIам. Хадданза тоадолда балха лоархIамегIарча участкашка коммунисташ дIанийсбелга, Iалашболба цар авангардни лоархIам, ма-могга чIоагIйойла партийни пачхаьалкхени дисциплина. Юрта экономически, социальнии культурнии вахара политически кулгалдара органаш уж хиларга хьежжа, тIехь-тIайоагIача хана а лакхде доагIа КПСС юрташкарча райкомий сий, влиянии бехктокхами.

ДукхагIа йоакхо йойла колхозни совхозни кулгалду кадраш, къаьстта юкъерча звеной яраш, юрта боахам дегIабоалабара даькъе керттера лоархIам кхоачаш бола специалисташ, механизатораш кийчбараи царна кхетам балараи. Юрташкарча партийни организацей, Советий, профсоюзийи комсомолеи лакха дола а хIара дийнахьара а декхар — шерра массово-политически болх дIакхухьилга, юртарча къахьегамхой творчески лехари инициативеи хадданза хьаллувцилга, социалистически яхь дегIаккхувлилга, цар къахьегама, быта хьалаш тоадара, дегIаухаш латта цар духовни хьашташ кхоачашдара кIаьд ца луш йоакхо елга.

* * *

Колхозхоша, совхозий болхлоша, механизатораша, специалисташа, Iилмахоша, боахамий кулгалхоша, промышленноста болхлоша, городеи юртеи беррригача къахьегамхоша КПСС ЦК укх Пленумо дIадехараш цхьа барт а болаш къоабалдергхиларахи парте керттера декхар — советски халкъа хьал-торо дикка тоаелга сихде торо лургйола уж шоаш ца кхобеча къахьегамца толамца кхоачашъергхиларахи чIоагтIа тешаш я ЦК Пленум.

ХЬЕХАМЧАШ ДАГАБУВЛ

Укх деношка профессиональни союзий ЦIеи активи зале хилар кагирхой хьехамчий республикански слет. Из гулъяьяр ВЛКСМ обкомои облсовпрофои цхьана. Цига керттера доклад йир комсомола Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара Г. Эльмурзаева.

Кагий нахи мехкарийи коммунистически хьисапе къахьега Iомабара хьакъехьарча кагирхой хьехамчий декхарех дийцар слете Социалистически Къахьегама Турпалаша Ш. М. Хаджиевен Н. И. Ведерниковеи, болхлой сменай воспитателаша, къонача производстве хьалхалатташа. ДикагIболча хьехамчашта ВЛКСМ обкомеи облсовпрофеи грамоташи совгIаташи делар.

СУРТА ТIА: слете дакъа лоацаш хинна Урус-Мартановски района делегаци: «Гехинский» совхоза механизатор А. Яхьяева, райбытномбината мастераш-хIамаш тегараш Р. Джантамировай Ч. Джаватхановаи, «Гехинский» совхоза комсомола комитета секретарь К. Ганаева, ВЛКСМ райкома хьалхара секретарь А. Зелимханова, райбыткомбината мастер-хIамаш тегар Е. Бийболатова.

М. АЛИЕВА сурт.

ТIЕХДИКА КЪАХЬЕГ

СССР кердача Конституце шу дизара сийна яьржача социалистически яхье дакъа а лоацаш толамца къахьегаш ба Аргунски «Пищемаш» завода болхлой.

Укх шера пхе бетте задани тIеххкоачашъяьй завода коллективо. ПланагIа лаьрхIачул совгIа 44 эзар сома продукци маьхалъяьккхай заводо, къахьегама овсарле 100,7 процентага кхоачаяьй. Цехашка, бригадашка дика вIаштIехьдаьхад дIахо дIайодача хана социалистически яхь лелаяра хьалаш. Доккха маIан долаш я общественни организацеша чакхйоаха гойтара агитаци.

ХIанз социалистически яхьа котало механо-сборочни цеха болхлошка я. Духхьал пхе бетта 2 миллиони 126 эзари сома продукци арахийцай цар, планагIа лаьрхIар 1 миллиони 706 эзари сома мара йоацача. Ший къаьстта дикача къахьегамца белгалъяьннай цу цеха Товсултанов Султана кулгалду слесарий-сборщикий бригада. ДIадахача шера цу бригада доакъашхой беррригаш а социалистически яхье котбаьлар. Яйгача промышленноста министерства цIерагIа сийлен грамоташи ахчан совгIаташи хьожадир царна. Цу бригаде къаьстта дика къахьегаш ба транспортерашта лаьрхIа йола зIанараш кийчъеш бола слесарашсборщикаш Магомадов Хьасан, Гундеров Владимир, Чергисханов Ахьмад. Укхаза массайола а операци механизированни кепе еш я. Дика лоархIаш да укхаза производства юкъедоаладаь автоматически циклаца лаьрхIа йолча станокаш тIа рельефни контактни сварка яр. Цо торо хулийт къахьегама овсарле лакхъе.

Шоай планащеи декхаращеи дика лоархIабеш хьабоагIа Лорсанов Юре кулгалду слесараш-сборщикаш а.

Завод Iойиллача дениз болх беш ва укхаза цу бригада доакъашхо Бисултанов Iийса. Цо дика Iомаяьй говзалий къайленаш. Шийна ховр къонача болхлошта дIахьехаш хьавоагIа из. Шоайла яхье а баьнна «ХIара балха денна — дикала Знак!» яхача девизагIа къахьегаш ба Iийсай новкъостий слесарашсборщикаш Шепиев Узум-Хьажа, Мусаев Нурди, Ильясов Ризван, Сайдаев Селим; штамповщица Удаева Iайшат, иштта кхыбараш. Шоай къахьегам тIа яхье а баьнна дийнахьара норман дуккхаза цкъан-ахаззеи, шоаза кхоачашъеш моттигаш нийслу цар.

Кхы дIахо дIайодача хана шоай низ ца кхобеш къахьега лерхI «Пищемаша» къахьегамхоша.

А. АХМАТОВ.

Коммунистех дола дувцараш

ЯЛАТ ЧУЭЦА КИЙЧА БА

ДIадахача шера районерча совхозашта юкъе массарел хьалха кIи-марс чакхбаьккха а паччахьалкхенна ялат дIадалара декхараш кхоачашдаь а баьлар М. Горьке цIерагIча совхоза мехотряда механизатораш. ХьажкIаш а тIехьа лаьрхIача цар Даьхен амбарашка дIадахьийтар 1500 тонн ялат, планах 1000 тонн хиннача. Планах 18 тонн йолаш хIара гектара тIара 22 центнер ка бола ялаташ чуийцар укхаза.

Лоацчача ханен ца дойташи ялаташ чуэцара тIехьа яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхача совхоза комбайнерашта КПСС горкомеи халкъа депутатий горсовета исполкомен Сийлен грамоташ дIалуш яр горсовета исполкома председатель З. А. Яндиева. Цу дезача совгIата жоп луш мехотряда кхаш леладераша дош делар дIахо йодача хана а хьалхара моттиг дIа ца хеца.

ХIанз хьатIакхоачаш латт иттлагIча пятилетка кхоалагIча шерара кIи-марс. Цунна совхозашка мишта кийчо яьй хьожаш хилар боахамий керттера специалисташ юкъе а болаш йола районера комисси. «Хьалхара моттиг М. Горьке цIерагIча совхоза мехотряда коллектива хьожайойла», — иштта ба комиссе соцам. Цо тешал ду совхоза механизатораша шоаш денна дош кхоачашдеш хилара.

Кхашкара ялаташ кхачарга хьежаш де мел дезар даь тоаяь, балха дIааряла кийчча йолаш латт отрядера ялхха а ка бола ялаташ чуэца комбайн, кхыйола юртбоахама техника. Иштта ханнахьа тоаяь яьхай укхаза йиъ силоса хьажкIаш хьокха комбайн, йиъ томараш тIехь хьажкIаш чуэца комбайн.

Укх деношка чуйнна совхоза доаханна сенаж дIайоллаш боахк механизатораш. Цу балха тIа къаьстта дика хьокхамаш доах люцерна хьокхаш волча комбайнера Аушев Мухарбика, из тIайотташ волча тракториста Даурбеков Дауда, лафеташца хьекха буц дIакхухьаш болча трактористаша Арчаков Хьасана, Шадиев Башира, кхыбараша.

— КIи-марс болабалалехьа сенаж дIаелла дала лерхI оаха, — йоах механизатораша, — ялаташ чуэцача хана хьовзам ца хилийтар духьа. хIана аьлча цу хана де дезараш Iалаьмате дукха махулий.

Хьалхалаттача коллектива толамех доккха дакъа кхоач мехотряда начальникага Мартазанов Махьмадага. 30 шу совгIа хьалха Казахстане Кустанайски областе дIаболабаьб цо механизатора болх. Цу хана денз из ца хувцаш хьа а воагIа. Юххьанца прицепщик, тIаккха тракторист, цул тIехьагIа трактори бригада бригадир волаш болх баьб цо Казахстане. Пхийтта шера «Алханчуртский» совхоза МТМ заведующи хиннав. Цудухьа дизза карадерзадаьд цо техника лелаяра гIулакх.

М. Горьке цIерагIа йола комсаш лелаю совхоз вIашагIъеллача денз укхаза мехотряда начальник ва лакха говзал йола механизатор, коммунист Мартазанов Махьмад. Нахаца болх бе, коллектив кхетае ховш кулгалхо ше хилар хьахьекхад цо цу кердача, бехктохамеча гIулакха тIа а. ХIара шера социалистически яхье хьалхарча мугIарашка латташ хьайоагIа Махьмада кулгалду мехотряда коллектив.

Коллектива кулгалхо хинна ца Iеш, хIара механизатора воккхагIвола новкъост а хьехамча а ва Махьмад. Отряде политинформатор хиларах тарра цо ше кулгалдеча болхлошта дIадовзийт вай мехкара а доазол дехьара а лоархIамегIа дола кердадараш. Къаьстта чIоагIа дегаш гIоздаларца, мехко даьхача сийлахь-доккхийча толамех курал еш тIаийцар механизатораша СССР, РСФСР, Нохч-ГIалгIай республика керда Конституцеш.

ИттлагIча пятилетка шоллагIча шера шоашта карагIдаьнначун критически мах а беш, дIахо болх тоабара наькъаш белгал а доахаш лаьрххIа дийцар механизатораша «1978 шера план кхоачаш а тIехихоачаш а яра социалистически яхь йоаржаяреи производства эффективности балха дикали лакхъяра тIехьа лоаттабу къовсам чIоагIбареи хьакъехьа» дола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо. Цунга хьежжа белгалдаьхад отряда механизатораша укх шера шоаш карадерзаде лерхIа доазонаш.

Царна юкъе да дика хьийкъа ялаташ кхеделга, сихеи ца дойташи 10—12 балха дийнахьа уж чуийца доахилга, хьайбашта шортта кхоачам беш гIожа а моша а доакъараш Iалашделга, кхаш а хьайбаш а леладара культура лакхъелга, иштта кхыдараш.

ЛерттIа кхашта Iунал дар, ма-эшша кхоачам беш тIоадал хилар бахьан долаш дика хьийкъад отряда кхашка ка бола ялаташ. Укх шера хIара гектара тIара 20 центнер кIан 25 центнер мукхи чуэца лерхI механизатораша, вешта аьлча, планах долчул ши центнер кIан пхи центнер мукхи дукхагIа.

Сихеи дикеи кIи-марс чакхбаккхара хьинар кхо ца деш къахьега механизаторий дегаш ураоттадеш ба дукха ха йоаццаш кепайоазоне ялаташ ханнахьа чуийца даха дезарах арабаьнна КПСС, ЦК-и СССР Министрий Советеи соцам. Из собране бийца а бийца, цунга хьежжа оттаьй отряде ялаташ чуэцача дикагIа хьокхамаш доахараш, социалистически яхье хьалха латтараш морально а материально а белгалбахара бокъонаш.

КIи-марс бокъонца дIаболабеннача хьалхарча 10 дийнахьа 60 проценти цул тIехьагIарча 5 дийнахьа 30 проценти дукхагIа хургда ялаташ чуэцача баьча балхах луш дола алапи. Цул совгIа, дикал лакха а йолаш 100-гара 150 процентага кхоачаш балха нормаш кхоачашъяьча комбайнерашта 5 соми, цул тIех норма яьккхарашта 10 соми ахчан совгIат лургда хIара дийнахьа. Социалистически яхье массарел дикагIа хьокхамаш даьхача комбайнера ахчан совгIатаца цхьана карара кара тела цIе вымпел лургья.

— Соахка районерча кхыйолча мехотрядел хьалха ка бола алаташ чуийца тхо даьннадале а, — дувц Мартазанов Махьмада. — новкъарле еш цхьадола цIенгача хаштта кхоачамбоацараш дар тха балха тIа. Масала, лерттIа вIаштIехьдаьккхадацар комбайнашта, тракторашта доагор чудоттара гIулакх. Нийсача мугIарех доацаш, дехьа а сехьа а комбайнераша ча Iотувсар бахьан долаш тIехьабувлар ча вIашкатохара болх. ХIаьта из бахьан долаш дикка тIехьадаьлар кхаш оахилга, шоллагIа культураш дIаювлга.

Укх шера уж кхоачамбоацараш ца хилийтара ипатовцаша санна вIаштIехьбаккха лаьрхIад отрядо ка бола ялаташ чуэцара болх. ХIара болх чакхбаккхара ханаш хоадаяь, ханнахьеи дикеи из чакхбаккхара бехктокхаме бола нах белгалбаьха схема я укхаза оттаяь. Ерригача техника болх лерттIа вIашIехьбоаккхилга совхоза керттерча инженера тIадиллад, ши слесари цхьа электросварщики чувоагIаш механика хьалхленца ше къаьстта группа я комбайнаши кхыйола техникеи ехача из тоаергйолаш. Агротехнически бокъонаш йизза кхоачашъяраи балха дикал Iалашъяраи тIехьа тIахьожам лоаттабеш хургья совхоза агроном керте вола группа.

Укх шера кхай тIарча стане болх беш хургья столови. Цун болх лерттIа вIаштIехьбаккхара хьалхара жоп лу директора заместитела. Кхай тIа чудотта йиш йолаш хургда доагор а. Цу гIулакха бехктохаме волаш а ше къаьстта саг ва. Цул совгIа механизаторашта душ хилийта а лаьрхIад мехотряде.

Иштта массе а оагIорахьа кийчо яь, ялаташ кхаьчача кIи-марс дIаболабе а сиха чакхбаккха а кийча болаш ба коммуниста Мартазанов Махьмада кулгалдеча мехотрядера механизатораш. Цу дерригне тешаву укх шера а цар хьалхле дIахецарг ца хиларах.

А. БАСИЕВ.

СУРТА ТIА: М. Мартазанов.

Б. ЧЕРБИЖЕВА сурт.

ИттлагIча пятилетка мулаш

ДИКАЛ—ЭКОНОМИКА ДЕГIААХАРА КЕРТТЕРА ПРОБЛЕМА

Карарча пятилетках «эффективностеи дикалеи пятилетка» оал. Из я цун керттерча эргалонех цаI.

СССР халкъа боахам цаI йола экономически организм я, из дегIаахарца цхьан этапагара этапага закономерно хувцалу цун дикала характеристикаш, долче, хувцалу мехка хьалхашка латта экономически декхараш а. 20-гIа шераш, масала, къонача Советски республика боахам тIемашеи кхыча мехкий интервенцеи бохабаьбар. Производства боарам индустре дукххача лоархIамерча доакъошка кхы лохагIа хила йиш йоацаш лохбеннабар. Цу ханара керттера декхар дар еза - йоккха промышленность хьаяр.

30-ча шерашка Советски Союзо промышленни производства боарамга диллача Европе хьалхара моттиг лаьцар, дунен тIа — шоллагIа.

Цу хана экономика хьаяра керттера лостам энергетика, хими, дика болат арахецар, нийса болх бу машинашъяр, кхыдараш санна дола технически прогрессага бода никъ хьабелла доакъош ма-хулла сихагIа дегIадоаладар хилар.

60-гIа шераш декъалуш керттерча даькъе хьаяьяр мехка низ бола производственни потенциал. Хьахилар, цу тайппара, объективни торо цхьан ханна шеррача боараме социально - экономически декхараш къестаде. халкъа боахама ерригa сфераш комплексно дегIакхувла, юххера а уж наха эшараш кхоачашдара тIа а ерзаеш.

БархIлагIчеи (1966-70 шераш) ийслагIчеи (1971-75 шераш) пятилеткашка шозза совгIа дегIаенай мехка экономически потенциал. Цу кIийлен тIа овлан тIара хувцаденнад халкъа вахара сурт, лакхбеннаб цун боарам. Кхоачам ба 1965 шераца нийсдича бокъонца йола доходаш 1976 шера сага сих лаьрхIача 1,7-зза лакхъенний аьлча. Советски Iаьдала хана наха чубаха хьалдаьча дерригача цIеноех кхоалагIа дакъа тIеххьарча итт шера даь да.

Сел лоархIаме хургдацар даьраш духхьал дукхагIа хьадаьдар аьнна. Шерагара шерага чIоагIагIа теркам тIабохийтар технически прогресса, промышленни оборудовани хийца кердаяккхара. Цунна тешал ду. хаьдда аьлча, къахьегама овсарле сихха дегIаахаро. Цу фактора чотах яр ийслагIча пятилетке тIакхийттача промышленни продукце 84 проценти ерригa тIакхийтта юрта боахама продукции.

Боккха теркам тIабохийтар бахача наха эшача товарий дикал лакхъяраи, цар ассортимент кердаяккхараи тоаяраи. Юкъейоалаяьяр продукце производствана кхаь категорех планировани яра лаьрххIа йола система. Лакхехьарча категоре изделей (дунен тIарча образецашка кхоачаш е царел тIехйоалаши арахьарча рынке конкуренцех лоархIаергйолаши) удельни дозал лакхдара хьокхам ба предприятейи доакъойи балха мах беш керттерчарех лерхIар.

Цхьабакъда каракхаьчача экономика дегIаахара дикала боарамах кхоачамбаь Iе йиш яц: ховш долчча тайпара, производства эффективность айяра декхар, ерригa дегIаахарен прогрессен проблемаш латтача тайпара, дилла а латтаргда обществана хьалхашка.

ХIаьта иттлагIча пятилетках аьлча, цун ший тайпара хилар лат, СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина белгалдаьххача бесса, халкъа боахаме керттерча даькъе общественни производство дегIаахара интенсивни, дикала факторех пайда ийбарга довлара период духхьал укх шерашка чакхъяккхара де йиш мел яр де дезаш хиларах.

Цунна эша объективни хьалаш долаш да. ХIанз укх сахьате вай мехко арахец дунен промышленни продукце пхелагIа дакъа, йолаш я низ бола Iилма - технически потенциал, цунна доал де лакха квалификаци йола инженерашн болхлойи, тохкамхой. Цу тайпара, мехка экономике хьахиннад боахам лелабара интенсивни наькъа тIа довлара ма-эшша дола хьал.

Цу тIа а юкъейоалаш латт эффективноста проблема къаьстта актуальни еш йола дукха факторaш.

Къоастадеш аьлча, ярлун латт къахьегама ресурсай дош. ДезткълагIча шерашка керда болхлой низ чуозар а доацаш (фу дергда — хьатIакхоачаргья тIом сецачул тIехьагIара шоллагIйола демографически талгIи). къахьегама овсарле лакхъелга хургда дукхагIа теркалде дезар. Долче, дийнача къахьегама кхом бе торо хулийта, производствана комплексни механизации автоматизации елга да экономически дегIаахара дукхагIа хоадам беш дола хьал хулаш латтар. Нагахьа санна чакхдаьннача пхе шера берригача халкъа боахаме къахьегама овсарле 23 процент лакхъеннаяле, нарарча пхе шера из 27 процент айлургья. Мехка масштабе 26 миллион болхлочун къахьегам кхобара нийсса да из.

Iалаьмате йоккхача халкъа боахама масштабаша, цIаккха а ца хиннача тайпара, технологически бувзамаш чоалхане дерзаро лакхбу экономически вахар нийса вIаштIехьдаккхара лоархIам. Цунца дувзаденна де йиш мел яр ду боахама механизмана доал делга тоадара.

Эггара хьалха, министерствашта, объединенешта, предприятешта «лакхе» чIоагIъю планови заданеш кхыча бесса яьхай тIеххьарчар болх дикала результаташка — хIара болхлочунна лаьрхIа арахеца продукци алсамъяккхарга, изделешка дIадодар лохдаргеи цар дикал лакхъяргеи, техниках хьаькъалца пайда эцаргеи къахьегама хьалаш тоадарген— кхачара дукхагIа тIаберзабар духьа.

Тоаяь эргайоаккхаш латт керда техника хьаярен юкъейоалаяреи процесс а. ИттлагIча пятилетка плана тIа «оттаяьй» лаьрхIа йола целевой программаш. Цар тIа бокъонца белгалдаьхад ер е кхы заданеш кхоачашъеча дакъа лоацача предприятей декхараш, дIаязъяьй цхьан деча балхий хоадамболлаш йола этапаш, юкъ - юкъе а бухсоццаш а хьахургдараш. Целевой программай «чIоагIала» кIийле я хьалхе а бокъонца хьежа поставщикаш а заказчикаш а йолча предприятей торонаши эшараши, царна юкъерча договораш тIа белгалдаь декхараш.

Хийцай предприятей кулгалхоштеи керттерча специалисташтеи поощрени яра порядок. Цар алапей боарам хьалхарчул а чIоагIагIа юкъара хьокхамаш кхоачашдарах меттел, иштта продукци лоаттаяра даькъера вIаши юкъера договораши декхараши чакхдахарах тийша ба. Продукци дIакхачийтара ханаш тIехьаювлийтача, изделей договора тIа белгалдаьча натуральни составаи дикалаи тIералелхаш хилча хIанз дикка Iаткъ кулгалхой шоай финансови хьашташта. Цунца цхьан алсамбаьккхаб цу дерригача хьокхамашта планови заданеш толамца кхоачашъеш хилча керттерча алапена тIакхетачун боарам.

Практика хьахьекхад чакхдоахача гIулакхех пайда боалаш хилар. ИттлагIча пятилетка заданеш толаме кхоачашъеш латт. Хьалхарча шин шера къаман доход алсамъяьннай 9 процент, промышленни производство тIакхийттай 10,8 процент. ХIаьта дикала лакхехьара категори йола продукце боарам духхьал 1977 шера 33 процент лакхбеннаб.

Леонид Пекарский,
СССР Госплана Iилматохкама экономически института воккхагIвола Iилман болхло.

Республика сихагIйола гIишлош хьалъеча ханаш къоастаяьй, кхоачашдой лаьрхIар?

1978-1980 шерашка «Птицепром» треста системах «Кавказ» «Староюртовская», «Майская», «Урус-Мартановская» яхача коатIарча оалхазарий фабрикашка хIанз йолчарел совгIа 1200 эзар котама лаьрхIа помещенеш кхы тIа а хьалъе аьнна соцам тIаийцаб КПСС Нохч-ГIалгIай обкомои республика Министрий Советои укх шера феврале. Цу тIа белгалбаьб хIара объект хьалъе декхарийла бола подрядчикаш, уж хьаэца а хьалъеча хана царна тIахьожам лоаттабе а беза заказчикаш.

Укх шера эксплуатаце дIаяла езаш я цу объектех 550 эзар котама лаьрхIа 36 оалхазарий помещени. ТIаккха мишта лел уж хьалъеча балхаш тахан?

«Майская» яхача котамий фабрике керда комплексаш хьалъеш ба «Чечингсельстрой» треста Грозненски ПМК гIишлошъераш. Ах шера кхоъ помещени хьалъяь яккхеи уж монтажни балхаш де дIаялеи езаш бар уж. хIаьта шу чакхдалалехьа хьалъе езараш яр ерригa а ялх помещени.

Балха итогаша хьахьокх СССР Конституце шу дузади тIакхачалехьа уж ерригa гIишлош йистеяха цар низ дIакхоачаргхилар. Кхычахьа уж тайпа комплексаш хьалъеш болча гIишлошъеращца социалистически яхь лелаеча Грозненски ПМК гIишлошъераша ханал бутт хьалха хьал а яь «Сельхозтехника» ПМК болхлошка монтаж е дIаеннай кхоъ котамий помещени. Эшаш йола оборудовани дIаоттаяь яьннай цу кхаьннахьа, хIанз дIаоттаяь йоалаш латт йиълагIча корпусе а. Хьалъяь йоалаш я пхелагIъяр, хьалъе йолаяьй ялхлагIъяр а...

Ужжал балхаш пхе бетта даьд аьлча тешаргвоацаш бIарчча керда комплексаш хьахиннай «Майская» яхача оалхазарий фабрике.

ХIара бетта гIишлошъяра заданеш 170 — 180 процент кхоачашъеш хьайоагIа Вахаев Рамзан керте латтача участкера Чемурзиев Яхьяй гIишлошъерий комплексни бригада. Шоашта хьалхашка латтача декхара лоархIам дика кхета а беш, бIарччача ден сердалах болх бу гIишлошъераша.

Царна эшача гIулакхий лерттIа уйла яьй укхаза. Ах сахьат мара ха йовц объекте болхлошта лаьрхIа хьаяьча столове хIама даара.

Бригадаца къахьегаш бола нах ши-кхо говзал Iомаяь, квалификаци лакха йола болхлой ба. Царех ба плотника, каменщика, монтажника говзалаш йола Хайдаров Хож-Iаьлеи Сулейманов Идриси, Чемурзиев Бориси, Аушев Бориси, Новиков Александри, Звягин Виктори, иштта кхыбараш.

Хьалъяь яьннача гIишлошта тIавуга наькъаш тоадеш, гонахьара сов хIама дIайоакхаш, коа лостам беш йоахк наькъаш тоаду механизмаш.

ГIишлошъераша даьчун итогаш хIара бетта ю республика Министрий Совете вIашагIъеллача комиссе. ХIара бетта итогех хьалхара моттигаш йоахаш хьайоагIа Грозненски ПМК коллектив. Ахчан премеш тел цун болхлошта, аргIа йоацаш холодильникаш, кIувсаш, кхыдола маьхе товар эца бокъо лу.

— Цхьабакъда, — йоах участка начальника Вахаев Рамзана, — уж товараш эца бокъо яьккха тха гIишлошъераш хIанз а тIехьа лел, Грозненски райпотребсоюза кулгалхоша кхоане ехкаш уж хьа ца хецаш. Цу гIулакхо кIеанг-дукха тIехьашка тетт наьха балхацара безам.

Ах шера балха итогех шоллагIча моттиге ба Шаьлв района «Кавказ» яхача оалхазарий фабрике керда помещенеш хьалъеш бола «Чечингсельстрой» треста ПМК-920 болхлой.

Укх цхьан шера итт комплексни царех пхиъ — дIадаьннача ах шерай хьал а яь, бокъонца оборудовани дIаоттаяь кийчъе езаш бар уж. БIаь гаргга сагах латт уж объекташ хьалъеш йола комсомольско-кагирхой бригадаш. Цхьабакъда шоаш тIаийца декхараш дизза кхоачашде мегадац царна. Кхоъ хьалъяьи, хIанз оборудовани дIаоттаяь йоалаш латт. ИнълагIйола помещени хьалъе йолаяьй, пхелагIчоа бIоагIий Iо а дегIа, тхо хиннача дийнахьа гIайбаш тIадоахкаш бар гIишлошъераш, дийнахьа саг а транспорт а низткъа мара чакхвоалалургвоацаш хотта латт гонахьа, наькъий уйла е кхийнадац укхаза. ТIехьа хIана бисаб уж дIаяла йоагIа объекташ дIаялара?

Цун бахьанаш дуккха да. Эггара хьалхара бахьан да гIишлон материалаш — аьшка-бетон, гIайбаш, плиташ, панелаш, шихта, кхыяраш кхоачам хиллал а ханнахьа а хьатIа кхухьаш ца хилар. Цо тIехьашка тетт берригa болх.

Эсала ду объекте сантехнически йIовхала трасса йиллареи балхаш № 661 йолча спецПМК болхлоша а. Объекта эша оборудовани а гIишлон материалаш а хьатIая езар заказчик — «Птицепром» треста «Кавказ» яха фабрика а. Цхьабакъда цун директор Мичиев Зяудин ший цунца гIулакх доацаш санна юстаръаьннав.

ГIишлошъераштa тIеххьа, хьалъяьча помещенешка оборудовани дIаоттаеш, электросердал чуюллаш, хий хьатIадоаладеш боахк Балякоев Георгий Борисович керте латтача «Сельхозтехника» ПМК монтажникаш. Кулггевзал лакха йола дика специалисташ ба уж берригаш а. Цхьан беттеи ах беттеи бе боагIа болх барайтта дийнахьа чакхбаьккха яьннай Шиповникий Александр, Бехоев Ахьмад, Кузьмин Эдуард керте латта монтажникий бригадаш.

Цхьабакъда цар болх юхатетташ а дукха кхоачамбоацараш да объекте. Царех дувцаш ПМК начальника Г. В. Балякоева йоах:

— Оборудовани дIаоттае аьнна гIишлошъераша тхога хьаенна объекташ ладар чуухаш, болх дIабахьара новкъа кхоачамбоацараш долаш я. Хоттои гIишлон цувхашеи хьалъяккхай объект. НаIараштa низткъа мара тIавохалургвоацаш латт яьсса яьшкаш, тхона ца эша оборудовани.

Из хьаяхьача хана «Кавказ» яхача котамий фабрикана ена хиннай, цхьабакъда, из фу оборудовани я ца а хьожаш. укхаза Iойоассаяьй заказчико. ХIанз ара догIо тIоадаеш, маьлхо йокъаеш улл дуккхача маьха оборудовани.—Ма-даггара оарц даькхача БСК-10 яха транспортераш - кормораздатчи к а ш хьатIаяхьац заказчика,—йоах Балякоева дIахо. — Уж ца хилча объекташ ханнахьа эксплуатаце дIаяларах къамаьл де йиш яц.

Подрядчикаш раьза боацаш цхьаькха а да. Цига цар дIаоттаю оборудовани хIанззалца цхьаннахьа а ца хинна Неэински фабрико арахийца керда оборудовани я. Из дIаоттаяь яьлча дIагIоргба монтажникаш, хIаьта цу оборудованеца болх бе безараш фабрика болхлой ба. Из ехача, е сецача цунна хIама дулургдац царна. Цудухьа ПМК кулгалхоша цу оборудованеца болх бе Iомаве 20 саг вийха хиннав заказчикагара, царех специалисташ кийчбе. Цхьабакъда шоашта мах боацаш деш дола из гIулакх хьатIаийцадац «Кавказ» птицефабрика керте латтараша.

Заказчик «Птицепром» трест а, генподрядчик «Чечингсельстрой» управлене № 920 йолча ПМК кулгалхой а лаьрххIа оарцагIа ца боале графикагIа дIалла йоагIа объект дIа ца луш юсаргья.

С. БЕРДОВ.

<table><tr><td>Лехараши карагIдаьннараши</td></tr></table>

IИЛМАХОША ГУЧАЙОАХ БIАЬШЕРЕНИЙ КЪАЙЛЕНАШ

Ийс шу да Къилбаседен Афганистана тайп-тайпарча районашка цхьана вIашагIъелла советско-афгански археологически экспедици болх беш йола. ХIанз цун доакъашхой соахкарча арарча балхий сезоне даьрашка хьожаш а, кердачоа кийчо еш а ба. АПН корреспондента Жуков Александра дехарагIа тохкамхоштa корадаьрех дувц археологий советски группа кулгалхочо профессора, исторически Iилмай докторо Кругликова Иринас.

— Цхьана вIашагIъелла советско-афгански экспедици болх бе йолаеннай 1969 шера. Цу хана шин мехка археологаша, гIаш а автомобилаш тIа а Амударьяна къулбехьа итташ километраш никъ а баь, хьайийллар бIаьш хьалха йий а ца ховш хинна кхерий заманга-ра денз юкъера бIаьшере йолаеллалца йолча юкъашка древни нах баьха а сийца а хила тарлуш йола моттигаш. Тохкамхошта корадаьча а, хьежача а исторически памятникаша гIо даьд гаьнна хьалха дIадахача бIаьшеренашка Къилбаседа Афганистане баьхача наьха вахара лоархIаме оагIонаш юхаметтаоттае.

Теркам тIаозаш дола хIамаш гучадаьннад кхерий заман археологе советски Iилмахочоa, специалиста Александр Виноградовнеи цун афгански коллегашта Абдул Каюм Гуляна, Зальмай Хайдара, Мухаммед Аджан Наими. Амударья аьрдехьарча йистошкарча гIомараштa юкъе царна кораяьй палеолита, мезолита, иштта неолита юххьерча замагIа баьха древни нах сийца моттигаш. Уж хIамаш корадар бахьан долаш тахан шеко йоацаш ала йиш я цу районашка саг кхаьча ха 30 эзар шерал кIезигагIа яц аьнна.

ЛоархIаме хIама гучадаьннад исторически Iилмай доктора Сарианиде Виктора кулгалдаьча археологий группана борза заман памятникашта тохкам беш. ДIадаха шу чакхдоаллаш Москве араьлар «Афганистана древни лаьтта леладераш» яха цун монографи, цу тIа язду вай эра йолаялалехьа III—II эзар шерашка Къилбаседа Афганистане баьхача наьха вахара социально-экономически хьалех. Оахкамаш деш гучадийннарий кIийлен тIа авторо зув вай ханарча Афганистанеи Советски Таджикистана къулбехьеи районий территорешт тIеи хиннача древни Бактреи Маргианеи дегIаахаре хинна цхьатарра хIамаш.

Къаьстта теркам тIаозаш да Акча яхача города малхбоалехьа кораяь йоккхача шин гIишлонах юхедисараш. Царех цаI, чухь дуккха помещенеш. залаш, коридораш а йолаш, гонахьа пени хьашт хилча хих хьал а дузаш дола ор а долаш, йиъ саьна я. Хетаргахьа цу моттигерча наха керте лаьттачун резиденци хинна хила езаш я из. ШоллагIйола гIишло 130 метр диаметр а йолаш, кхурчий хьисапера лакха топпара алтараш а йолаш герга я. Хетаргахьа, цIера корта бетташ хиннача паьха крам хиннай из. Цу кораяьча хIамашта тохкам бича Iилмахой торо хилар цхьан заманахьа укхаза йоккхача областа административно-культурни центр а хиннай, хIаьта борза зама хана, хетаргахьа вай эра йолаялалехьарча шоллагIча эзар шерене а тIехьа, цига лаьтта леладелгеи ремеслои вIашагIа къаьста а, городаш ехка а хиннай аьнна вывод е.

ЛоархIаме хIамаш корадаьд экспедицена цу хьалхарча исторически ханара памятникаш дола моттигаш оахкаш. Ховш долчча тайпара, вай эра йолаялалехьара цхьоалагIа эзар шере еккъалуш Къилбаседен Афганистана территори Ахеменидий династи керте лаьттача персяний паччахьалкхенна чуйоагIаш хиннай. Цу династе тIеххьара паччахьа Дарий III вай эра йолаялалехьа 331 шера Александр Македонске вохаваьв, цул тIехьагIа греко-македонски бIу Бактре чубеннаб. Из ха тIакхоачаш цига йолаш хиннай дукха нах баха моттигаш, чIоагIъяь городаш, хоза тоаяь дворецаши храмаши, царех юхедисараш советско-афгански экспедицена гучадаьннад Давлетабанеи Акчейнеи юкъе. Оахкамаша торо хилийтар бактрийски архитектураи цу ханарча фортификацеи белгалйола эргалонаш гучаяха.

Советско-афгански экспедици болх бе йолаяллалца вIалла йовзаш а яцар Афганистана территоре тIара ахемедински ханара памятникаш. ХIанз шин мехка археологаша аьхка хьагуча а яьха теххай къаьсткъаьстача тайпаех йола дукха ц ханара гIишлош. Царна юкъе къаьстта теркам тIаозаш я городал арахьа хинна цу моттигашкарча шин правителa дворецаш. Царех юхедисараш коралаьд Давлетабадана гаьна йоацаш уллача Нична яхача юрта къилбаседа - малхбузехьа. Йоккха колоннада а йолаш йолча биъ са болча царех цхьаннеиа тIа гуш я из йоагаяь хилара белгалонаш, хетаргахьа, Александр Македонске бIу укхаза кхаьчача хана йоагаяь хила езаш я из. ШоллагIйола дворец квадратни форма йолаш хиннай. Периметрах даь да чура ков, симметрегIа я помещенеш. Цу шинна а гIишлоно тешал ду древни бактрийцаш гIишлошъяра говзал лакха йолаш хинна хилара.

ЧIоагIа теркам тIабохийт советски афгански археологаша Балхана 70 километр гаьнача Дильберджин яхача юрта юххера греко-бактрийски кушански ханара город ахкара. Тохкамий кердача даннеша бакъду гречески историкашеи географашеи Страбона а Птоломей а шоай балхаш тIа ювца йоккха город, древни Евкратидея укхаза хинна хила езаш я яхаш хьалха дийцараш нийса хилар. Эггара лоархIамегIарча корадаьраштa юкъе хьоаe езаш я цига кораяь Канишка паччахьа хана бактрийски меттала даь хинача мосараш тIадола мрамора Iаькъа.

ХьатIайоагIача сезонерча экспедице декхарех цаI — греко-бактрийски кушански ханара Дильберджина районе хинна лаьтташка хиш дехкара, сеть хьалахар, хIаьта иштта нах баьхача кагийча моттигех юхедисараш тахкар.

(АПН).

Витаминно-белкови доакъарий цех

ХIара шера дукхагIа хулаш доагIа хьайбай боахаме витаминно-белкови доакъараш вокх доакъарех деттилга. Цар хоалуш лакхъю хьайбай продуктивность.

Боахамий юкъарча «ЦЧО Гипросельхозстрой» комбикормови заводий институто кийчъяьй, вай мехка хьаьча эггара кердагIча оборудоване повкъосталца белково-витаминни доакъар кийчдергдолча цеха проект. Цеха низ хургба сменагIа 30 тоннага кхоачаш белково-витаминни доакъар кийчде, хIаьта из доакъар дерригача хьайбайи оалхазарийи тайпашта дуаде мегаргдолаш хургда. Цул совгIа, цехе вIаштIехьдаккха йиш я сменагIа 60 тоннага кхоачаш диззача рационагIа дола комбинировани доакъараш кийчделга а. Цеха чуйоагIа производственни корпус, силосеи кийчача продукцеи склад, кхо этаж йола тарни склад.

Йиъ этаж йолча производственни корпуса чухош ерригa технологически оборудовани.

Е. ХМЕЛЬНОЙ.

СУРТА ТIА: М. Мартазанов.

Красноярски металлургический завод — хIанзарча техникаца кийчъяь керда предприяти я. КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. И. Брежнев СибарегIени Гаьнарча Малхбоалени районашка вахача хана цу предприяте хилар, цун производствага хьежар, кхы а сихагIа йолаш йола мощносташ караерзаяра де дезар деаьнна хьехам белар. Предприяте ханал хьалха кхоачашдаьд трубоэлектросварочни стане алюмине турбаш лоташ хеттилга.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа): участка воккхагIа вола мастер В. И. Насаденко, цехови парторганизаце секретарь А. И. Сергоманов, смена бригадир В. В. Усенко, цеха пролета начальник Ю. Н. Денцов трубоэлектросварочни стана участке.

Ю. БАРМЕНЕИ
С. МЕТЕЛИЦАН сурт
ТАСС фотохроника.

БОЛХ А БУ СА А ЛОІ

Фоторепортаж

Ди дІадоладенна дукха ха йоаццашехьа тхьайсача санна матардаха. Іоохкаденна ухкача наькъа йистерча зІамигача гаьний гІанаша гойтар ШинаргІа юкъе тахан а ахкан малх бІайха хьежилга. Укх тІехьарча шерашка эргадоалаш латт ШинаргІа юкъера лаьтташ. Хьалха МагІалбикера Нохч-ГІалгІайчен столице — Грозне бодача тІонаькъа дехьа а сехьа а кІнни хьажкІийи кхаш гуш хиннадале, хІанз тІехь - тІехьагІа дукхагІа бІаргагураш комсий кхаш да.

№ 19 йолча СоагІапчарча юкъерча школа директорца Базэркин Ахьмадаца тхо долх цу школерча дешархой бригада болх беш йолча. Кхашта юкъе миха дукхьала етІача гаьнашта уллув гІолла дІахьовз кагирхоша Іунал деча комсий плантацешка бода никъ. Бригаде дІакхоаччача тхо сайцача тхона хьалхаэккх «Беларусь» трактор. Моарщал хоатташ тхога кулг а лостадий ший машина тІера Іовоал кьона тракторист.

Цу сахьате цунна хьатІабоагІа дикка дегІ мукъадоаккхаш комсашта оасар даьчул тІехьагІа салоІаш бола дешархой. Цу хана трактериста И. Гандалоева боккхача безамца дувц берашта трактора моторо, цун кхыдолча доакъоша болх мишта бу. Комсашта механически бе йиш йола болх чакхбаккхара новкъостала «Ингушский» совхозо дешархой бригалапа къоастаяь я из трактор. Комсий мугІарашта юкъе культиватор яккха езаш, е кхай тІа молхаш тоха езаш моттиг нийсъелча уж балхаш трактористо чакхдоах.

Школерча комсомольски организаце хьалхленца вІашагІъеллай укхаза дешархой бригада. Цунна юкъебоагІа 7—8—9-ча классашкара дешархой. Пхи звено я бригаде. ХІара звеноца 10 дешархо ва. Дешархой бригада коллективо социалистически декхар тІайийцадар кулг-кара де мел деза балхаш деш «Ингушский» совхозе 75 гектар комсаш хьалкхее. ХІанзехьа а гуш ба дешархой хьинаре къахьегам: оасарах цІена да комсий кха. ХІанз шозлагІа оасар даьбоалаш ба кьона комсаш лелаераш.

Бригада болх дІаболабенначул тІехьагІа гучадаьлар дешархой кхы а дукхагІа комсаш хьалкхее низ дІакхоачаргболга. Бригада совето лаьрхІар кхы а 15 гектар комсаш шоашта хьатІалулга деха совхоза дирекцегара. Из дехар кхоачаш а деш, совхозо дешархой бригадаца оттадаьча договора тІа белгалдаьккхад дешархошта лелае 90 гектара тІара комсаш дІалулга. Цул совгІа, совхозо шоай болхлоштачул 20 процент лохагІа оттаяьй дешархоша дийнахьа бе безача балха норма. Уж балха дІакхувла а юха цІакхувла а транспорт къоастаяьй.

ЧІоагІа раьза болаш, боккхача безамца къахьег дешархоша шоай комсий кхай тІа. Звеношта юкъе шерра лаьржай социалистически яхь. Цо торо лу дешархошта комсашта оасар деча хІара дийнахьа цаІи ах — шиъ балха норма кхоачашъе.

Болх барал совгІа, комсаш лелаяра даькъе дуккха кердадараш довз дешархошта укхаза. Из царна накъа а даргда дІахо вахаре. Бокъоцца бола комсаш лелаяра говзанчаш хила тарлу царех дукханех. Цох тешаву тахан уж керда гІулакх дизза карадерзаде, комсаш лелаелга кІоаргга довза гІерташ хиларо.

Дика вІаштІехьдаьккхад къонабарий бригаде культурно салоІилга а. Цу деша йоакхо ю бригада воспитатель йолча Гетагажева Марема. Тайп - тайпара спортивни яхьаш, ловзараш хул дешархошта юкъе. Ловзараш хувц сихача лоаман халхараша.

ЛаьрххІа леладу Марема дешархошта политически кхетам балара гІулакх а. ХІара дийнахьа дувц цо царна вай мехкарча а доазол дехьарча а кердача хІамаех.

Иштта хьинаре болх беш а салоІаш а ба укх шера СоагІапчарча юкъерча школа дешархой.

Б. ЧЕРБИЖЕВ,
тха штате воаца корр.

СУРТАШ ТІА: 1. Дешархой кхай тІа; 2. Техника йовзаш хила веза; 3. Массача халхаро самукъадоаккх; 4. Политинформаци чакхйоаккхаш я воспитатель М. Гетагажева.

Автора сурташ.

Сакъердаме я «Орленке»

Сомий бешамашта юккъе, тайжа хий долча Іама йисттеулл Грознерча Заводской района школай «Орленок» яха комсомольско - кагирхой къахьегама лагерь. Цхьайтта отряде вІашагІтехаб укхаза дешархой. ХІара отряда керте латт дешархо-командири хьехархо-воспитатели. Укхаза вахаш а болх беш а цхьа бутт гаргга ха йоаккх 14—17 шу даьннача 335 дешархочо.

Укх шера пхийттазлагІа лагера начальник йолаш я № 21 йолча школа завуч Хацкелева Тамара Леонтьевна. Со лагере венача хана хІетта мара кІаьнкашцеи йиІигашцеи болх беш яьлла кхашкара цІаснаяцар из. Берашта уллув дІа а этта помидорашта оасар деш яьллача цун кулгаш баьццара дийрзадар.

«Ассинский» совхоза болхлошта баьцадаараш кхеде новкъостал деш ба укхаза дешархой. ХІара шера яхар санна дика хьувкъам кхебеш, паччахьалкхенна пайда беши балхах дог лазаш бола нах вІашагІкхийттеи боахам ба «Ассинский» совхоз. Из дика кхетадаьд бераша,

Цар болх беш йолча баьцадаараш кхедеча бригадий бригадираш цІенхаштта хьожаш хул хьадеш дола хІама цІена деш хиларга. ХІанз дешархой помидорашта, нарсашта, хохашта оасар деш ба. Балха норма хІаранена а йоацаш бІарччача отряда йилла я царна. Из нийса а да. ХІана аьлча яхье баьннараш къаьст-къаьста дешархой а боацаш бІарчча отрядаш я. Цудухьа ший бехкагІа ший отряд тІехьа ца йитийта гІерташ къахьег дешархоех хІаране. ХІаьта балха тІехьависачоа ерригача отрядо гІо ду. Отрядашта юкъе яьржача яхье царех хІаранена карагІдаьннар хІара дийнахьа дІаязду хьокхамий улга тІа.

Іуйрийна бархІ сахьат доаллаш дІабола а бале шийтта сахьат даллалца кхай тІа къахьегаш хул дешархой. Цул тІехьагІа хІама диа баьлча шин сахьата наб еш салоІ цар. СалеІа баьлча тайп-тайпарча массови мероприятешка дакъа лоацаш хул уж.

Сакъердаме да лагерера вахар. Со укхаза нийсвеннача хана лоархІамеча гІулакхага кийчлуш бар дешархой. Укхаза чакхъяккха лаьрхІад дешархой комсомола мугІарашка дІаэцара хетаь ВЛКСМ Заводской района выездной заседани. Иштта укхаза хул лекцеш еша баьхка «Знание» общества лектораш. ХІаьта дешархоех дукхабараш «Ассинский» совхоза историех лаьца тайп - тайпара материалаш гулъеш ба. Цар дехарагІа укхаза хиннад совхоза толашагІболча къахьегамхошца дола дешархой вІашагІкхетар. Къахьегаме хьалхалаттараш дакъа лоацаш хилар «Миштa хила веза вызза коммунист» яхача йиллача комсомольски собране а.

Дукха теркам тІаухийт лагере салаІарца цхьана дешархой культурни боарам лакхбара а. Беращта дукхаезаенна поэзии музыкеи езарий клуб. Цо чакхъяьхай дешархоша шоаш кийчъяь С. Есенина, М. Светлова поэзена хетаяь сайренаш, гитаристий конкурсаш. Берашта дег чу йижар инеценированни иллей сайре а. Иштта массане а сакъердаш хилар укхаза Нептуна цІей а. Каст-каста чакхйоах лагере тайп-тайпара спортивни яхьаш, экскурсеш.

Иштта, болх а беш дика са а лоІаш, дешара кердача шерага кийчлуш ба «Орленкера» дешархой.

М. ГАДАЕВ,
хьехархо.

ТАХАНИ КХОАНЕИ

8-ча июле

С. М. Кирова цІерагІа культуран салаІарен парк. 16.00. Музыкальни эстрада. Духовой оркестра концерт. 18.00. Баьццара театр. МВД клуба художественни самодеятельноста коллектива концерт. 18.00. Кинолекторий. «Социалистически яхьа теттара боккха низ» яха лекци. 19.30. «Фийла хила — никъ!» яха кинодекада. 19.30. Халхарий майда. Кагирхой салаІара сайре.

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 10.00. Кинозала фойе. Болх беш хургья ловзара автоматаш. 16.00. Шахматаш езарий клуба заняти. 19.00. «Знание» яха кинолекторий. «Ленин цунца цхьана баьхача наьха дагалоацамашка» яха лекци. 20.00. Ахканара кинолекторий. Іилман-популярнии мультипликационнии фильмаш хьокхаргда.

9-ча июле.

С. М. Кирова цІерагІа культуран салаІарен парк. 16.00. Музыкальни эстрада. Духовой оркестра концерт. Баьццара театр. «Электроприбор» завода художественни самодеятельноста коллектива концерт. 16.00. Кинолекторий. «ИттлагІа пятилетка кхоачашъелга — дерригача халкъа, хІара советски сага патриотически декхар» яха лекци. 19.30. «Фийла хила — никъ!» яха кинодекада. 19.30. Халхарий майда. Кагирхой салаІара сайре.

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 10.00. Кинозала фойе. Болх беш хургья ловзара автоматаш. 16.00. Шахматаш езарий клуба заняти. 15.00. Книжкаш деша зал. «Нохч-ГІалгІайчен Конституци» яха беседа. 20.00. Ахканара кинолекторий. Іилман-популярнии мультипликационнии фильмаш хьокхаргда.

БОЛХ БЕШ Я АГИТБРИГАДА

Шалински районерча Ленина цІерагІча колхоза хьайбаш леладечар дукха ха йоацаш бІайхача безамца тІанийцар Курчалоера самодеятельни артисташ.

Нохч - ГІалгІай автономни республика кердача Конституцех лаьца, Нохч - ГІалгІайчене демократии экономикеи легІайоалаяра бола цун социально - политически чулоацам гучабоаккхаш къамаьлаш дир Курчалоерча культура ЦІен директора Ибрагимов Шамиласи ферма бригадиро Тутаев Хьусеи. Цул тІехьагІа агитбригадо оттадир «Оаха хестабу къахьегама турпалхой!» яха тематически концерт. Укхаза хьахозаш яр хІанзарча вайнаьха композиторийи моттигерча авторийи произведенеш.

Массане а дезалуши хозахеташи тІанийцар агитбригада кулгалхочо Юсупов Іусмана яздаь «Тха Конституци», «Курчалоех дола илли», «Ленинах дола илли» яха иллеш. Къаьстта доля музыкальни открытка хетадир колхове хьалхалаттача доярка Айдамирова Мингена.

Геттара хозахеташи самукъне салоІаши баьгІар нах Ибрагимова Хеде, Кузнецова Ремисан, ЧимаевгІар Мизанеи Марьямеи, Темирбулатова Аминатеи, Апазова ПаьтІаматеи, кхычари выступленешка. Тайп-тайпарча моттигашка къахьегаш я уж массаяр: колхозе, «Сельхозтехника» Шалински МРО, культура учрежденешка.

— Тхоай выступленешка оаха дувц, — йоах Юсупов Іусмана, — колхоза хьалхалаттарех, вай мехкарча а кхыча мехкашкарча а хьалех лаьца беседаш ю, ладувгІаш багІачарех, массанена а дІахозаргдолаш газеташ деш. ХІаьта библиотека заведующе Мидаева Амината кийчъю «Молнеш», къахьегама листокаш.

Ферман, свекловодийи, тепличи боахамерчари доакъар Іалашдеш боахкачари хьашташ кхоачаш а даь. хІанз района кхыча боахамашкарча къахьегамхой хьашташ кхоачашдеш йоалл агитбригада. Беза хьаший баь тІаэцаргба уж «Джалка», «Автуринский», «Искра» яхача совхозийи XX партсъездеи Куйбышевеи цІерагІча колхозийи къахьегамхоша.

Е. КИЗЕРОВА.

Улицай цІейш

Октябрьски районе чІоагІденна дІаоттаргаш латт каст-каста улицай цІейш чакхдоахилга.

Иштта, кІирандийнахьа юха а Павла Мусорова цІерагІча майдан тІа вІашагІкхийттар цунна гонахьа бахача нахах кхо бІаь гаргга саг., Гаьнна дІахоз оркестро лекха марш.

Цига вІашагІкхийттача наха юкъе ба района партийни, советски, комсомольски органий кулгалхой. Майдан юкъмоттиге уллача лозунга тІа яздаьд «Сийле хийла партена, сийле хийла къахьегама кулгашта!» Цу девизагІа чакхдоаккхаш дола из цІей хьадийллар Октябрьски райисполкома секретара Достова Раиса Максимовнас. Цул тІехьагІа къамаьл ду КПСС райкома секретара Кизилова Любовь Павловнас.

Цо белгалдаьккхар, укх тІеххьарча хана вай мехка СССР, РСФСР, НГІАССР Конституцеш тІайийцалта, Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизар белгалдаьккхалга. Цу юкъа района къахьегамхоша даьхача толамех, наха коммунистически кхетам балара даькъе хьалхашка латтача декхарех дийцар цо.

Района кагирхошеи комсомольцашеи ВЛКСМ XVIII съезда решенеш кхоачашъяра беча балхах, комсомола 60 шу дизара еча кийчонах лаьца дар ВЛКСМ райкома секретара Манлян Татьяна Григорьевнас, ВЛКСМ XVIII съезда делегата, № 7 йолча профессионально - технически училища дешархочо Минаева Розас даь къамаьлаш. «Комсомола 60 шу дизара — 60 хьинаре вахта» аьнна баьржача боламе хьалхалатт НПО «Промавтоматика» опытни завода, локомотивни депо, машиннаькъа станцера кагий нах.

Чакхдоаккхача цІей лоархІамах, района къахьегамхоша иттлагІча пятилетка кхоалагІча шера заданеш кхоачашъеча доахача толамех, КПСС XXV съездо дІа мадеххара производства эффективностеи продукце диналеи хьокхамаш лакхдеча нийслуча халонех, кхоачамбоацарех дийцар КПСС райкома хьалхарча секретара Кузнецов Юрий Викторовича. Цул тІехьагІа бахача наха даьча дуккхача хаттарашта жоп делар цо.

ЦІей деаде вІашагІкхийттачарна лаьрхІа книжкай выставкаш кийчъяьяр. Крупскаяй цІерагІча культура Двореца агитбригада новкъосталца оттадаьча концертага хьежар гулбеннараш.

Л. ЕВЛОЕВА,
КПСС Октябрьски райкома инструктор.

ЛАБОРАТОРЕ... ЛАЬТТА АГАР

Тбилисо центре хІана яц аьнна улл из институт. Здане дІачуводача хьалтеха йоалл «Грузински ССР Іилмай Академе гІишлошъяра механикаи сейсмостойкостеи институт» аьнна йовзув тІадола табличка.

ХІара дийнахьа хІана дац аьнна цун лабораторешка лаьтта эг. Укхаза Іомаю тектонически процессаш. Ше морг кхы йоацача 100-тонни сейсмически платформа тІа гуржий Іилмахоша чІоагІа хьежаш техк... гІирсаш. Вай мехка сейсмически районашка хьалде лерхІараш. Аьшкабетонни конструкцей керда тайлаш техк, уж мел миссел яхаргйолаш я хьеж.

Динамика лабораторе ва со. Лабораторе кулгалхочо технически Іилмай кандидата Мурусидзе Реваза яхачох чакхдоалаш латт мохк агара кхерам болча районашка хьалде лерхІача тІаьшта теоретически экспериментальнии тохкамаш дара балхаш. Мехка тайп-тайпарча Іилман центрашкара цІи хеза Іилмахой юкъе болча комиссе лакха мах бир гуржий специалисташа чакхбаьккхача балха. Укхаза, Тбилисе, техкад дукха ца говш БАМ-е хьалдергдола тІаьш.

— Тха специалисташа хьахьекхад, — йоах Мурусидзе Реваза, — мохк мел чІоагІа аьгабар аьнна тІаьш дохарг ца хилар. ТІаьш техка ца Іеш кхыдола искусственни гІирсаш, белгала аьлча, цу магистрала тоннелаш техкай оаха.

Транспортнии гидромелиоративнии гІирсаш дара сейсмостойкоста дешашта вай мехка керттера лоархІаш йолча цу институто толаме болх бу сейсмикаи гІишлошъяра механикаи кхыча доакъошка а. Дукха ха йоаццаш, масала, института Іилмахоша еннача рекомендацеех, Грузе цІеноаш деча дуккхача комбинаташа хьалха бІарчча йолаш хьаеш хиннача блокашта меттел хІанз арахец чура хийра йола блокаш. Из баьхьан долаш, цкъа-лета, чоалханеи дукха хІама дІалодеи формаш хьве езаш, шозлагІалета, 20 процент кІезигагІа дІайола бетон.

Института болхлоша дуккхаза вІаштІардаьча нах чубахачеи общественнии цІеношка 20 гаргга сейсмометрически станци оттаяьй. Цар новкъосталца Іилмахоша лаьрххІача аппаратура тІа дІаязду Захавказье мохк аьгача хана зданеши лаьттеи агар.

— ГІишлошъяра механикеи сейсмостойкости Іомаяра проблемаш йоаккхийи чоалханеи хиларо, — йоах Мурусидзе Реваза, — дІадех вай мехка тайптайпарча Іилма-тохкама институташца хиина ца Іеш доазол дехьарча специалисташца а информаци дІа-юха телилга. Тахан Тбилисера институт дерригача социалистически мехкий тохкама центрашца хиина ца Іеш Индеца, Японеца, США-ца бувзамаш долаш я.

Ван БАЙБУРТ,
АПН корреспондент.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

8 июль.

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — Іуйранара программа. 8.55 — Берашта дола концерт. 9.10 — «Шоана, дай-нанойІ» 9.40 — «Хьалхара дегаІоз». Телевизионни дукхасерийни художественни фильма кхоалагІІ сери. 10.50 — «Іуйранара почта». Музыкальни программа. 11.25 — «Дика товараш дукхагІа хилийтара». 11.55 — «Музеяшкеи выставочни залашкеи гІолла». Болгарски художникий произведеней выставка. 12.25 — «Москвичка». Телевизионни клуб. 13.40 — «Унахцlено». Іилман-популярни программа. Передача дІахьу лоро Ю. В. Белянчиковас. 14.25 — «Спортлото» тираж. 14.35 — «Дешара гом». Передача дІахьу филологически Іилмай доктора профессора М. Н. Сикорске. 15.20 — «Загадки Турандот». Музыкальни программа. 16.35 — «БІаргагушдар — теша халадар». Передача дІахьу профессора С. П. Калицас. Интервидени. 17.35 — «Оакхарий концерт». Мультипликационни фильм. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Пекин адамаси сагото я». Документальни фильма премьера. 19.10 — «Оба тІара ди». Телевизионни фильм. 19.25 — Ленински комсомола 60 шу дизарга. «Сатоссача хана тийна хул укхаза». Художественни фильма «ШоллагІча эшелоне» яха хьалхара сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Комсомола 60 шу дизарга. «Сатоссача хана тийна хул укхаза» яхача художественни фильма «Моттигера лоархІам бола тІом» яха шоллагІа сери. 22.55 — Паччахьалкхеи Академически Доккхача театра хора а оркестра а концерт. Чакхдаьлча — Кердадараш.

II ПРОГРАММА

14.00 — «Тамашийна кхо бос». 14.10 — «Ира, Ирочка, Ирина». Документальни фильм. 14.20 — «Социалистически яхье котбаьннарашта дола концерт». (нохчий меттала). 14.55 — «Вахара йола бекъо». Документальни фильм. (нохчий меттала). 15.30 — «Стажер». Художественни фильм.

9 июль.

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — «Зарядка а дІаоттаІ» 8.55 — «СССР-а халкъий иллеши халхараши». 9.30 — «Гургалбетта сахьат». 10.00 — «Советски Союза гІулакх деш ваІ» 11.00 — Телевизионни лоацаметражни художественни фильмай программа. 12.00 — «Музыкальни киоск». 12.30 — «Юртара сахьат». 13.30 — «Театральни спектакль». О. Иосселиани. «Ворда харцалехьа». Н. В. Гоголя цІерагІча Московски драматически театра фильм-спектакль. 15.20 — «Дунеи халкъашта юкъера панорама». Интервидени. 15.50 — «Тахан — чкъаьрий доакхарий Ди». Передаче дакъа лоац чкъаьрий промышленноста министра А. А. Ишкова. 16.15 — «Шун письмошца». Чкъаьрий лушарий Денна хетаяь музыкальни программа. 17.00 — «ТІема хана хиина къаьстта йола хроника». ШоллагІа фильм. 18.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Динамо» (Москва) — ЦСКА. «Торпедо» стадионера трансляци. ПерерывагІа — Кердадараш. 19.45 — «Советски Союз доазол дехьарча хьаьший бІаргашка». 20.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Концерт. Чакхдаьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

15.30 — «Школьни производственни». 16.45 — Мультипликационни фильм. 15.55 — «Дешархо». (гІалгІай меттала). 16.25 — «Города бахархой». Художественни фильм.

РАДИО

8 июль.

8.30 — Цхьан шерах ах шерах тоьал доакъар Іалашдара. «Первомайций боламах». «Советская Россия» колхозера передача (нохчий меттала). 8.45. — Хоамаш. 7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Ашараш. 8.25 — «Кьонах» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 10.20 — «ЗІокмоза» яха сатирически журнал (нохчий меттала). 13.00 — «II-ча Ерригсоюзни къахьегамхой самодеятельни искусства фестивала накъадолх». Музыкальни передача (эрсий меттала). 13.40 — «Литературни Нохч-ГІалгІайче» (гІалгІай меттала). 14.30 — «Сага сийле къахьегамца я». Композици (эрсий меттала). 16.00 — «Кавказа Іуйре» яха радиожурнал. 18.00 — «Кагирхой вахар» яха радиовыпуск (нохчий меттала). 18.30 — «Самодеятельни талантий радиоклуб», (нохчий меттала).

9 июль.

7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Хоамаш. 8.25 — «Шоана дукхаеза ашараш». 11.15 — «Халхара ритмаш» (нохчий меттала). 11.30 — «Къона тІехье» (нохчий меттала). 13.15 — «ЦІе сийгаш». Пионераштеи школьникаштеи йола передача (гІалгІай меттала). 13.45 — «КхоалагІа шу — толама шу». Аргунски цІеношдара комбинат: гІуллакхаши декхараш (эрсий меттала). 16.00 — КІирандийнахьара музыкальни программа (эрсий меттала). 18.30 — «Школьный глобус» яха радиовыпуск. 18.30 — «Иллешца доттагІал долчарна» яха концерт (гІалгІай меттала).

Хоамаш

Тахан республике гІоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 7—12 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 27—32. Грозне 29—31 градус йІовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоанеи ломмеи хувцалуш морхаш а йолаш, ломма юкъ-юкъе догІа а делхаш, къулбехьеи-малхбузера секунде 7—12 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 14—19, дийнахьа 25—30 градус йІовхал йолаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурай отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ00280. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул Маяковского, 92. Заказ № 5153.